მშრომელთა ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ლიტერატურული საქართველო

1 სექტემბერი, 1938 წ. | საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის ათდღიური ორგანო | ფასი 30 კაპ. № 21 (76)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ახალგაზრდობის ზეიმი

ახალგაზრდობის საერთაშორისო დღე — საბრძოლო დათვალიერების დღეა. ამ დღეს ერთხელ კიდევ შეამოწმებს თავის რიგების სიმტკიცეს საერთაშორისო რევოლუციური ახალგაზრდობა. იგი თავის მძლავრ ხმას შეუერთებს ესპანელი და ჩინელი ახალგაზრდობის ბრძოლის ყიჟინას, რომელიც გაბედულად იცავს ქვეყნის დამოუკიდებლობას. ახალგაზრდობის საერთაშორისო დღეს ესპანელი და ჩინელი ახალგაზრდობა იდღესასწაულებს საბრძოლო ბარიკადებზე, ტყვიის ზუზუნში და ქვემეხების გრიალში. ამ დღესასწაულთან გამხნევებულნი ახალგაზრდა მეომრები მეტის სიმძაფრით ეკვეთებიან თავიანთ სამშობლოს მტრებს, ფაშისტ ყაჩაღებს, რომელთაც სურთ მოუსპონ დამოუკიდებლობა ესპანეთისა და ჩინეთის ხალხებს.

სოციალიზმის უძლეველ სამშობლოს — საბჭოთა კავშირის მრავალმილიონიანი ახალგაზრდობა ახალგაზრდობის 24-ე საერთაშორისო დღეს აღნიშნავს სწორედ იმ მომენტში, როდესაც დიდი სტალინის გენიალური ხელმძღვანელობით და 170 მილიონი ადამიანის შეუდრეკელი ბრძოლით სოციალიზმმა მსოფლიო ისტორიული გამარჯვება მოიპოვა. საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს მეორე სესიის მიერ 1938 წლის დამტკიცებული ბიუჯეტი 125 მილიარდ 184 მილიონ მანეთის რაოდენობით ერთი უბრწყინვალესი მოწმეა ამ გამარჯვებისა.

ამ გამარჯვებაში პარტიის ხელმძღვანელობით უთვალსაჩინოეს როლს თამაშობდა და თამაშობს ჩვენი დიდი სამშობლოს ბედნიერი ახალგაზრდობა. მაღაროებში, ქარხნებში, ფაბრიკებში, საბჭოთა ვრცელ მინდვრებზე, სასწავლებლებში, ზღვებსა და ჰაერში ლენინ-სტალინის პარტიის ხელმძღვანელობით საბჭოთა ახალგაზრდობა შრომის მსოფლიო რეკორდებს ამყარებდა და ამყარებს.

საბჭოთა ახალგაზრდობა ერთადერთი ახალგაზრდობაა მსოფლიოში, რომელმაც სრულად მიიღო შრომის, განათლებისა და დასვენების უფლება. მადლობა დიდ სტალინს ჩვენი ბედნიერი ჰაბუკობისათვის!

ახალგაზრდობის 24-ე საერთაშორისო დღეს საბჭოთა კავშირის ახალგაზრდობა უფრო მაღლა ასწევს სოციალისტური შეჯიბრების დროშას და უდიდესი ენტუზიაზმით ჩაებმება ლენინურ - სტალინური კომკავშირის 20 წლის თავისადმი მიძღვნილ შეჯიბრებაში.

საერთაშორისო ფაშიზმის მუქარას საბჭოთა კავშირის ახალგაზრდობა უპასუხებს ჩვენი ქვეყნის თავდაცვის უნარიანობის უფრო მეტად განმტკიცებით, სამხედრო ტექნიკის დაუფლებით. დაე ახსოვდეთ იაპონელ სამურაებს, გერმანელ და იტალიელ ფაშისტებს ჩვენი ბრძენი მასწავლებლის დიდი სტალინის გამაფრთხილებელი სიტყვები: „ჩვენ მხარს ვუჭერთ მშვიდობიანობას და ვიცავთ მშვიდობიანობის საქმეს. მაგრამ ჩვენ არ გვეშინიან მუქარის და მზად ვართ დარტყმით ვუპასუხოთ ომის გამჩაღებელთა დარტყმას“. 170 მილიონი ადამიანი მიუვალ ციხე-სიმაგრედ არის აღმართული ჩვენი დიდი სამშობლოს სადარაჯოზე და ვაი იმას, ვინც ხელს აღმართავს მის წმინდათა წმინდა საზღვრების წინააღმდეგ. იაპონელ-მილიტარისტთა ხროვამ სცადა ჩვენი ქვეყნის საზღვრების ხელყოფა, მაგრამ სახელოვან და უძლეველ წითელარმიისაგან ჭკუის სასწავლებელი გაკვეთილი მიიღო, მან ჩვენ ბოსტანში შემოყოფილი ღორული დინგი სისხლმოსვრილი წაიღო უკან.

ხასანის ტბის რაიონში მომხდარ ბრძოლების მონაწილე წითელარმიელთა და მეთაურთა გმირობა მუდამ წასაბაძი მაგალითი იქნება დიდი სტალინის მზრუნველობის ქვეშ აღზრდილ საბჭოთა ახალგაზრდობისათვის.

გაუმარჯოს ახალგაზრდობის 24-ე საერთაშორისო დღეს!

სალამი ესპანელ და ჩინელ ახალგაზრდა მეომრებს, რომლებიც საკუთარი მკერდით იცავენ თავიანთ ქვეყნის დამოუკიდებლობას და თავისუფლებას ფაშისტ ბარბაროსების თავდასხმისაგან!

გაუმარჯოს საბჭოთა კავშირის ბედნიერ ახალგაზრდობას!

გაუმარჯოს ახალგაზრდობის მამას, მასწავლებელსა და მეგობარს დიდ **სტალინს!**

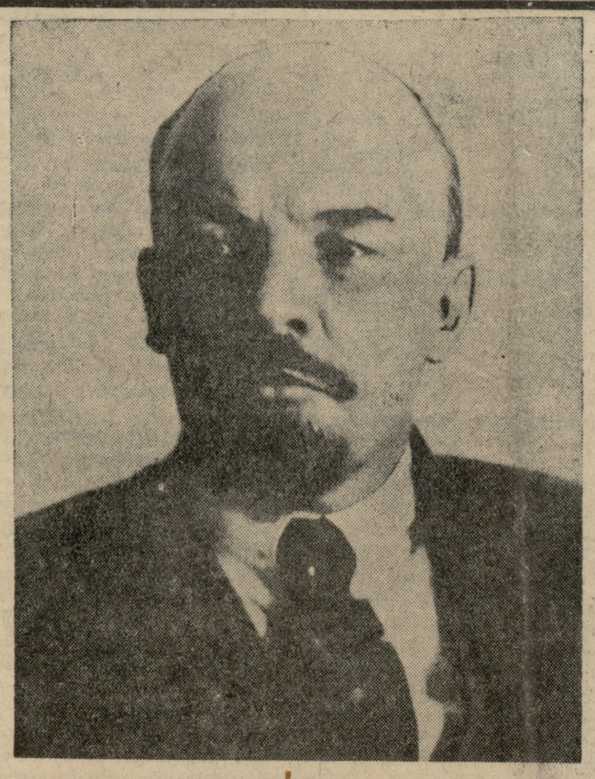

ვერაგული გასროლა

ოცი წელი გავიდა მას შემდეგ, მაგრამ დღესაც ყოველ საბჭოთა პატრიოტს ისეთი მღელვარებისა და ზიზღის გრძნობა იპყრობს ხალხის მტრებისადმი, რომ თითქოს დღეს მომხრადიყოს ეს მზაკვრული თავდასხმა, ეს ვერაგული გასროლა, რომლითაც ხალხის მოღალატეებმა სცადეს ჩაეჭროთ სიცოცხლე დიდი **ლენინისა,** ოქტომბრის რევოლუციის დიდი ორგანიზატორისა და შემოქმედისა. მწვავე და მძიმე მოსაგონარია ეს მზაკვრული აქტი.

ხალხის მოსისხლე მტრებმა თავისი უბოროტესი ზრახვის განსახორციელებლად შეარჩიეს მეტად დაძაბული მომენტი, მომენტი როცა ახალგაზრდა საბჭოთა სახელმწიფო სამოქალაქო ომის ქარ-ცეცხლში იყო გახვეული.

ეი ეს დრო იხელთეს გარეწრებმა, რომ რევოლუციისათვის გულში ლახვარი ჩაეცათ. ესერებმა ბუხარინსა და ტროცკის ლოცვა-კურთხევით 6 ივლისს მოაწყეს გერმანიის ელჩის პროვაკაციული მკვლელობა, რომ ამით გერმანიის იმპერიალიზმისათვის საბაბი მიეცათ ახალი ომის დაწყებისათვის საბჭოთა რესპუბლიკის წინააღმდეგ. დაიწყო მემარცხენე ესერების აჯანყება. მაგრამ აჯანყება იმ დღესვე იქნა ჩაქრობილი, მაშინვე იქნენ დაპატიმრებული ამ შეთქმულების სულისჩამდგელნი. ივლისშივე ესერებმა მოაწყეს კონტრრევოლუციური ამბოხება იაროსლავლში, მაგრამ კონტრრევოლუცია აქაც დამარცხდა, აჯანყება ჩაქრობილ იქნა. მტრები ფარხმალს არა ჰყრიან, თეთრგვარდიელთა ბანდები აძალიერებენ შემოტევას სამხრეთიდან, მაგრამ გაგზავნილ იქნა ამხანაგი სტალინი ცარიცინში და მისმა გენიალურმა სტრატეგიულმა ნიჭმა და ორგანიზატორულმა უნარმა იხსნა საბჭოთა რესპუბლიკა განსაცდელისაგან.

ყველგან, ყველა უბანსა და ფრონტზე დიდი ლენინისა და სტალინის ბრძნულმა ხელმძღვანელობამ რევოლუცია დაღუპვას გადაარჩინა. თავისი მრავალი დამარცხებიდან ხალხის მტრებმა ერთი დასკვნა გამოტანეს: სანამ სცოცხლობენ რევოლუციის ბელადები **ლენინი** და **სტალინი,** სანამ ისინი მეთაურობენ მშრომელი მასების ბრძოლას, სანამ მათ გარშემო დარაზმულია მტკიცე ბოლშევიკთა შეუდრეკელი კოგორტა, მანამდე რევოლუციის დამარცხება არ უწერია, მანამდე გარეწართა ბნელი ზრახვები განუხორციელებელი დარჩებიან. და აი მათ წრეში იბადება აზრი პროლეტარიატის ბელადების ფიზიკური მოსპობისა. ისინი ლამობენ თავი მოჰკვეთონ რევოლუციას, რომ ამ გზით დაეხმარონ ინტერვენტებს და თეთრგვარდიელებს, აღადგინონ მემამულურ-კაპიტალისტური მონობა ჩვენს ქვეყანაში. საზიზღარ მკვლელთა, ტროცკისტ-ბუხარინელ ესერთა ბანდა ერთი მეორეზე სჩადის ბოროტმოქმედებას. 20 ივნისს ამ ბანდამ პეტროგრადში მოჰკლა ამხანაგი ვოლოდარსკი. 30 აგვისტოს ამავე ბანდამ სიცოცხლეს გამოასალმა პეტროგრადის საგანგებო კომისიის თავმჯდომარე ამხანაგი ურიცკი.

იმავე დღეს, 30 აგვისტოს, ტროცკისტ-ბუხარინელმა და ესერმა ბანდიტებმა მოაწყეს ავაზაკური თავდასხმა ვლადიმერ ილიასძე ლენინზე. ამ დღეს ისევე, როგორც ჩვეულებრივ, პროლეტარიატის დიდი ბელადი გამოდიოდა მუშათა კრებებზე, რაზმავდა და აღფრთოვანებდა მასებს გარეშე და შინაური კონტრრევოლუციის წინააღმდეგ სბრძოლველად. 30 აგვისტოს საღამოს ვლადიმერ ილიასძემ ყოფილ მიხელსონის (ამჟამად ვლადიმერ ილიასძის სახელობის) ქარხნის მუშათა კრებაზე მომწოდებელი სიტყვა წარმოსთქვა და იმ მომენტში, როდესაც მუშებით გარშემორტყმული ლენინი კრებიდან გამოდიოდა, ტროცკისტ-ბუხარინელ-ესერთა ბანდამ ჩაიდინა ავაზაკობა, რასაც კაცობრიობა მათ არასოდეს არ აპატიებს: ჩასაფრებულმა მკვლელებმა ესერი ქალის კაპლანის საზიზღარი ხელით ოთხჯერ ესროლეს ლენინს მოწამლული ტყვიით გატენილი რევოლვერი. ლენინი მძიმედ დაიჭრა და მხოლოდ რკინისებურმა ჯანმრთელობამ იხსნა იგი მაშინ სიკვდილისაგან. მთელი ჩვენი ქვეყანა, მთელი ჩვენი ხალხი, მთელი მსოფლიოს ჩაგრულნი შეშფოთებით და იმედით ადევნებდნენ თვალს მშობლიური, საყვარელი ილიჩის მაჯისცემას.

მთელმა საბჭოთა ხალხმა ერთსულოვნად მოითხოვა მკვლელთა სასტიკად დასჯა. წითელმა არმიამ ავაზაკური თავდასხმის აცასუხზოდ უფრო ენერგიულად იწყო მტერზე შეტევა. სწორედ ამ მომენტიდან იწყება გარეშე და შინაური კონტრრევოლუციის აღსასრული. მიუხედავად მძიმე ჭრილობისა, დიდ ბელადს ლენინს ერთი წუთითაც არ გაუგდია ხელიდან რევოლუციის საქმე. დიდი ოქტომბრის რევოლუციის გეგმა სამოქალაქო ომის ქარიშხლიდან მან უვნებლად და დაუზიანებლად გამოიყვანა.

მისი დიდი საქმე ბრწყინვალედ განაგრძო მისმა გენიალურმა მოწაფემ დიდმა **სტალინმა,** რომლის ხელმძღვანელობით საბჭოთა ხალხებმა ააშენეს სოციალიზმი და შექმნეს დიადი სტალინური კონსტიტუცია.

ლენინის საქმის გამარჯვებამ გააკოფა კონტრრევოლუციის ნაშთები. ისინი კვლავ დაადგნენ უსაზიზღრესი გამცემლობის, მოღალატეობის, მკვლელობის გზას. მათ მოჰკლეს რევოლუციის მგზნებარე ტრიბუნი კიროვი. მათ დღე მოუსწრაფეს ჩვენი დროის უდიდეს ჰუმანისტს, მშრომელი მასების საყვარელ მწერალს მაქსიმ გორკის. მათ სიცოცხლეს გამოასალმეს სოციალისტური მეურნეობის ერთ-ერთი შესანიშნავი მშენებელი და ორგანიზატორი კუიბიშევი, ისინი აწყობდნენ ტეროტისტულ აქტებს ხალხთა დიდი ბელადის ამხანაგ სტალინის და მისი საუკეთესო თანამებრძოლების წინააღმდეგ. ისინი უმზადებდნენ დაღუპვას საბჭოთა ქვეყანას და მის გმირ ხალხს, მაგრამ მტრები ანგარიშში მოსტყუვდნენ. კომუნისტურმა პარტიამ მშრომელთა უდიდესი ბელადის ამხანაგ **სტალინის** მეთაურობით გამოამჟღავნა ისინი, ჩვენმა მამაცმა საბჭოთა დაზვერვამ, პარტიის ერთ-ერთი საუკეთესო შვილის ნ. ეჟოვის ეთაურობით, განადგურა მათი გეგმა.

საბჭოთა ხალხი დიდი სტალინის ხელმძღვანელობით გაბედულად მიდის წინ და მტკიცედ სდგას რევოლუციის მონაპოვართა სადარაჯოზე. ლენინ-სტალინის პარტიის დროშის ქვეშ დარაზმული, იდეურად, პოლიტიკურად და მორალურად გაერთიანებული ხალხის წინსვლას, რომელსაც მეთაურობს დიდი სტალინი, ვერავითარი ძალა ვერ შეაჩერებს.

დეკუჯაგ ლ. პ. ბერიას სიტყვა

კავშირის საბჭოს და ეროვნებათა საბჭოს 1938 წლის 21 აგვისტოს გაერთიანებულ სხდომაზე

ამხანაგებო, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატებო! სრულიად - საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის საკითხს, რომელსაც სესია იხილავს, დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს. გამოფენამ უნდა ცხადჰყოს ჩვენი სოციალისტური სოფლის მეურნეობის უდიდესი წარმატებანი.

ჩვენი პარტია, ლენინი, სტალინი ყოველთვის ყურადღების ცენტრში აყენებდნენ სოფლად პარტიის პოლიტიკის საკითხებს, საკითხს მუშათა კლასის კავშირის შესახებ გლეხობასთან, და განსაკუთრებულ მნიშვნელობას აძლევდნენ სოფლის მეურნეობის სოციალისტურ რეკონსტრუქციას.

შემთხვევითი როდია, რომ ხალხის მტრებს — ყველა ამ ტროცკებს, ბუხარინებს, რიკოვებს, ზინოვიევებს და სხვა გამცემლებსა და მოღალატეებს, — რომლებიც გამომჟღავნებულნი და განადგურებული არიან, მრავალი წლის მანძილზე მოჰქონდათ გულღვარძლიანი, გაფთრებული პროვოკაციული იერიშები გლეხთა საკითხში ჩვენი პარტიის ლენინურ-სტალინური ხაზის წინააღმდეგ. ცდილობდნენ რა დაერღვიათ მუშათა კლასის კავშირი გლეხობასთან, ჩაეფუშათ სოფლის მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის საქმე.

ბოლშევიკების პარტიამ დიდი სტალინის ბრძნული ხელმძღვანელობით თავის გარშემო დარაზმა მუშათა კლასი და მრავალმილიონიანი გლეხობა, გაანადგურა მტრები და უზრუნველჰყო საკოლმეურნეო წყობილების გამარჯვება. **(ხანგრძლივი ტაში).**

ამხანაგ სტალინის უდიდესი ისტორიული დამსახურება იმაში მდგომარეობს, რომ მან მრავალრიცხოვან მტრებთან ბრძოლაში დაიცვა ლენინიზმი, გენიალურად განავითარა იგი ძლევამოსილი სოციალისტური მშენებლობის პირობებში და უზრუნველჰყო სოციალიზმის გამარჯვება! **(მქუხარე ტაში).**

კაკობრიობის ისტორიაში პირველად არის შექმნილი სოციალისტური წყობილება, რომლის დროსაც, როგორც ამხანაგი სტალინი ამბობდა თავის მოხსენებაში საბჭოების სრულიად-საკავშირო საგანგებო მერვე ყრილობაზე, „ადამიანის მიერ ადამიანის ექსპლოატაცია მოსპობილია, ლიკვიდირებულია, ხოლო საწარმოო იარაღებისა და საშუალებათა სოციალისტური საკუთრება დამკვიდრებულია, როგორც ჩვენი საბჭოთა საზოგადოების ურყევი საფუძველი“.

ჩვენი დიადი სამშობლოს მშრომელები უზრუნველყოფილი არიან ბედნიერი, შეძლებული და კულტურული ცხოვრებით.

საბჭოთა კავშირი მსოფლიოში ყველაზე მოწინავე, ყველაზე დიდი სოციალისტური მიწათმოქმედების ქვეყანაა.

ინდუსტრიალიზაციის სტალინური პოლიტიკის გამარჯვების შედეგად ჩვენი ქვეყნის სოფლის მეურნეობა უმდიდრესი ტექნიკით არის შეიარაღებული და მძლავრ მექანიზებულ ბაზას ემყარება.

ლენინურ-სტალინური ნაციონალური პოლიტიკის სწორად გატარებამ, დიდი რუსი ხალხის მუდმივმა დახმარებამ, სტალინური ცენტრალური კომიტეტისა და საკავშირო მთავრობის ყოველდღიურმა ყურადღებამ და მზრუნველობამ უზრუნველჰყვეს სოციალისტური მეურნეობისა და კულტურის გაფურჩქვნა ნაციონალურ რესპუბლიკებსა და ოლქებში.

ამხანაგმა სტალინმა გენიალური სიცხადით გამოხატა სოციალიზმის გაბარჯვებათა შედეგად სსრ კავშირის ხალხთა ცხოვრებაში მომხდარი ცვლილებანი. ამხანაგი სტალინი ამბობდა:

„არარსებობამ ექსპლოატატორთა **კლასებისამ,** რომლებიც ნაციათა შორის ჩხუბის ძირითად ორგანიზატორებს წარმოადგენენ, არარსებობამ ექსპლოატაციისამ, რომელიც ურთიერთუნდობლობას ნერგავს და ნაციონალისტურ ვნებებს აღვივებს; იმან, რომ ძალაუფლების სათავეში სდგას მუშათა კლასი, რომელიც მტერია ყოველგვარი დამონებისა და ერთგული მატარებელია ინტერნაციონალიზმის იდეებისა; ხალხთა ურთიერთდახმარების ფაქტორმა განხორციელებამ სამეურნეო და საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა დარგში; ბოლოს, სსრ კავშირის ხალხთა ნაციონალური კულტურის, ფორმით ნაციონალური, შინაარსით სოციალისტური კულტურის აყვავებამ, — ყოველივე ამან და მათმა მსგავსმა ფაქტორებმა მიგვიყვანა იქამდე, რომ ძირფესვიანად შეიცვალა სსრ კავშირის ხალხთა სახე, გაჭრა მათში ურთიერთუნდობლობის გრძნობა, განვითარდა მათში ურთიერთმეგობრობის გრძნობა და, ამგვარად, მოგვარდა ხალხთა ნადგეული ძმური თანამშრომლობა ერთიანი საკავშირო სახელმწიფოს სისტემაში“.

საბჭოთა საქართველოს მაგალითზე ისევე, როგორც ყოველი სხვა ნაციონალური რესპუბლიკისა და ოლქის მაგალითზე, შეიძლება მკაფიოდ ნათელვყოთ ლენინურ-სტალინური ნაციონალური პოლიტიკის გამარჯვება.

საქართველო, ისევე, როგორც მეფის რუსეთის მრავალი სხვა „განაპირა მხარე“, რომელიც ორმაგ ჩაგვრას განიცდიდა ცარიზმისა და თავის მემამულე-ფეოდალთა მხრივ, წარსულში ღარიბი, გალატაკებული და უუფლებო საქართველო, ახლა ბოლშევიკთა პარტიის ხელმძღვანელობით საბჭოთა კავშირის ერთერთ მოწინავე, აყვავებულ რესპუბლიკად გადაიქცა.

ქართველ გლეხს არ მოეპოვებოდა მიწა, რომელიც მემამულეების, თავადებისა და სამღვდელოების ხელში იყო. დასავლეთ საქართველოში გლეხს და მის ოჯახს 4-6 თვეს ძლივს ჰყოფნდა ის, რასაც იგი თავისი სრულიად უმნიშვნელო მიწის ნაკვეთის დამუშავებით იღებდა. ამიტომ, საშოვრის ძებნაში, იგი იძულებული იყო მიეტოვებინა მშობლიური კერა და შორეულ მხარეებში წასულიყო სამუშაოდ. ხშირად შეხვდებოდით ქართველ გლეხს ტუაპსეს, ნოვოროსიისკის, ოდესის ნავსადგურებში, ციმბირსა და მეფის რუსეთის სხვა შორეულ რაიონებში.

საქართველოში მენშევიკების — ქართველი ხალხის ამ გამცემლების და მოღალატეების და საერთაშორისო იმპერიალიზმის საზიზღარი აგენტების ბატონობის წლებში ქართველი გლეხის მდგომარეობა კიდევ უფრო მძიმე და უუფლებო გახდა.

საბჭოთა ხელისუფლებამ სრულიად გარდაქმნა საქართველოს სოფლის მეურნეობა. მაღალ დონეს მიაღწია სოფლის მეურნეობის მექანიზაციამ. საქართველოს ბუნებრივი სიმდიდრეები განსაკუთრებით მრავალფეროვანია, და მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დროს გახდა შესაძლებელი მათი გამოყენება და მშრომელთა სამსახურში დაყენება. უძვირფასესი სუბტროპიკული სპეციალური და ტექნიკური კულტურები — ჩაი, ციტრუსები, თამბაქო, ვაზი, კეთილშობილი დაფნა, ტუნგო, რამი და სხვები — მტკიცედ დამკვიდრდა საქართველოს სოფლის მეურნეობაში.

დასავლეთ საქართველოში, იქ, სადაც წინათ მინდვრებზე მოდებული იყო გარეული გვიმრა, ახლა საუცხოოდ ჰყვავის ჩაის, ციტრუსების, ეთეროვანი კულტურების პლანტაციები, რომლებიც ქართველი კოლმეურნე **გლეხობის შეძლებული** ცხოვრების საფუძველს შეადგენენ.

თუ საბჭოთა ხელისუფლებამდე სულ რამდენიმე ასეული ჰექტარი ჩაი მოიპოვებოდა, ამჟამად ჩაის პლანტაციები 44 ათას ჰექტარამდე გაიზარდა. წლითიწლობით იზრდება ჩაის მოსავლიანობა. 1937 წელს მოკრეფილი იყო 27 მილიონი კილოგრამი ჩაის მწვანე ფოთოლი, მიმდინარე წელს კი 35 მილიონი კილოგრამი დამზადდება, 34 სანიმუშოდ მოწყობილ ჩაის ფაბრიკაში გადამუშავდება და სახელმწიფოს ჩაჰბარდება 6 მილიონი 260 ათასი კილოგრამი, ანუ ნახევარ მილიონ ფუთზე მეტი მზა პროდუქცია, რომელიც თავისი ხარისხით ცეილონისა და ჩინეთის საუკეთესო ხარისხის ჩაის არ ჩამოუვარდება.

უახლოეს ორ-სამ წელიწადში ჩვენ ქართული ჩაით დავაკმაყოფილებთ საბჭოთა კავშირის მშრომელთა მთელს მოთხოვნილებას.

დიდი მუშაობა ჩატარდა საქართველოში ციტრუსოვანი კულტურების—მანდარინის, ფორთოხლისა და ლიმონის განვითარების დარგში, რომლებსაც რევოლუციამდე მხოლოდ ცალკეულ მეურნეობებში შეხვდებოდით როგორც იშვიათ მცენარეებს. ამჟამად ციტრუსოვანთა ფართობი დაახლოებით 10 ათას ჰექტარს უდრის, და შექმნილია მძლავრი სანერგე ბაზა (12 მილიონი ნერგი) ციტრუსოვანთა მეურნეობის შემდგომი განვითარებისა და გაფართოებისათვის. 1937 წელს ჩვენ დავამზადეთ ციტრუსოვანთა 300 მილიონი ცალი ნაყოფი, ნაცვლად 1932 წელს დამზადებული 11 მილიონი ცალისა.

საუკეთესო ხარისხის მაღალი ღირსების თამბაქო მოდის საქართველოში, განუხრელად მატულობს მისი მოსავლიანობა და უმჯობესდება ხარისხიანობა. საქართველოს 22 ათასი ჰექტარი თამბაქოს პლანტაცია მიმდინარე წელს საბჭოთა კავშირის თამბაქოს ფაბრიკებს 16 ათას ტონაზე მეტ თამბაქოს მისცემს.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის ერთერთი უმნიშვნელოვანესი დარგი — მეევნახეობა — მენშევიკებმა საქართველოში მათი ბატონობის დროს თითქმის სრულ განადგურებამდე მიიყვანეს.

ამჟამად ვენახების ფართობი დაახლოებით 45 ათას ჰექტარს უდრის და ეს ფართობი 1942 წლისათვის კიდევ 20 ათასზე მეტი ჰექტარით გაიზრდება.

საქართველოს ღვინო სამართლიანად ითვლება ჩვენი ქვეყნის ერთერთ საუკეთესო ღვინოდ. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა შამპანური ჯიშების ფართოდ დანერგვას, რომელთა განვითარებისთვისაც საქართველოში ყველა პირობა მოიპოვება.

საქართველოში დიდი სპეციალური საწარმოები შენდება შამპანური ჯიშების ყურძნის გადასამუშავებლად. 1940 წელს საქართველოში გამოშვებული იქნება 4 მილიონი ბოთლი მაღალხარისხოვანი საბჭოთა შამპანური.

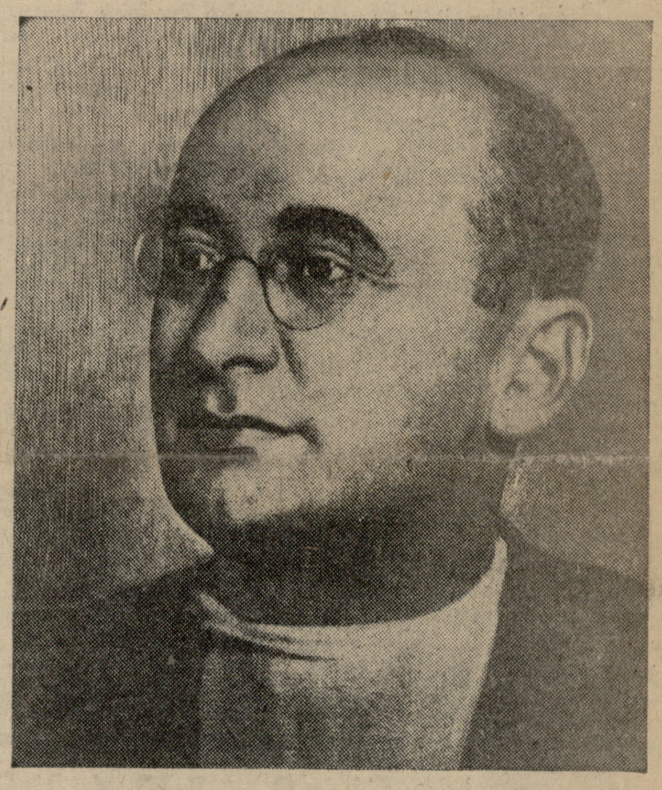

მრავალი სხვადასხვანაირი ნაყოფი მწიფდება საქართველოს საკოლმეურნეო ბაღებში. მარტო 1937 წელს გაშენებულ იქნა 7 ათას ჰექტარზე მეტი ხეხილის ბაღები. საქართველოს 38 რაიონში გვაქვს მეხილეობის სანერგე მეურნეობანი. ხილის ნარგავების საერთო ფართობი 60 ათას ჰექტარს უდრის.

სუბტროპიკული ხილი — მუშმუალა, ფეიხოა, იაპონური ხურმა ფართოდ გავრცელდა დასავლეთ საქართველოს რაიონებში. მთელმა რიგმა სხვა უძვირფასესმა კულტურებმა — ტუნგომ, რამმა, ევკალიპტმა, ეთეროვანმა და სხვა კულტურებმა, რომლებიც საქართველოს კლიმატურ და ნიადაგობრივ პირობებს შეეფერებიან, — მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დროს იწყეს განვითარება სამრეწველო მასშტაბით.

ტუნგოს ხის კულტურას განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობისათვის. ამ ხისგან მზადდება ლაქი, რომელიც ანგარისაგან იცავს გემების წყალქვეშა ნაწილებს. ტუნგოს ზეთი სავალდებულო შემადგენელ ნაწილს წარმოადგენს საინოლაციო მასალების დასამზადებლად, ელექტროტექნიკურ მრეწველობისათვის, თვითმფრინავმშენებლობაში. ტუნგოს ზეთის ლაქწასმული საგნები ცეცხლგამძლე ხდებიან, მათზე გავლენას ვერ ახდენს სინესტე და მჟავა.

საქართველოში ტუნგოს კულტურის განვითარება საბჭოთა კავშირს მრეწველობის საჭიროებისათვის ტუნგოს ზეთის იმპორტის აუცილებლობისაგან გაანთავისუფლებს. ამჟამად საქართველოში ტუნგოს პლანტაციებს 12 ათასზე მეტი ჰექტარი უჭირავთ, მაშინ როდესაც 1930 წელს მათ ერთი ჰექტარი ეჭირათ. რამის კულტურას 1,5 ათასი ჰექტარი უჭირავს. წელს ჩაბარებული იქნება 12 ათას ტონაზე მეტი მწვანე მასა. რამი იძლევა ძალიან მკვრივ ქსოვილს, რომელიც ჩვენი საავიაციო მრეწველობის საჭიროებას ხმარდება.

საქართველოში კოლმეურნე გლეხობის ერთერთ უდიდეს მიღწევად უნდა ჩაითვალოს ევკალიპტის კულტურის დანერგვა და განვითარება. ეს არის მუდამ მწვანე, სწრაფად მზარდი ხე, რომელიც სამი-ოთხი წლის განმავლობაში 12—15 მეტრ სიმაღლეს აღწევს და საუცხოო, ძვირფას მერქანს იძლევა გემთმშენებლობისა და რკინიგზის შპალები-

(დასასრული მე-2 გვ.)

საბჭოთა სკოლებისაკენ

პირველ სექტემბერს კვლავ გაიღო საბჭოთა სკოლის კარები ჩვენი დიდი სამშობლოს ბედნიერი მოსწავლე ახალგაზრდობისათვის. საზაფხულო არდადეგების პერიოდში ახალგაზრდობა ისვენებდა სანატორიუმებში, დასასვენებელ სახლებში, პიონერთა ბანაკებში, საბჭოთა მზაჰოსოფლებში. სამი თვის განმავლობაში იგი იკრებდა ახალ ძალასა და ენერგიას, რათა მხნედ შეხვედროდა ახალ სამოსწავლო წელს. აი, მოვიდა მოსწავლე ახალგაზრდა თაობა და კვლავ სერიოზულად შეუდგა მეცნიერების ციხე-სიმაგრეების აღებას. სტალინური მზრუნველობის ქვეშ აღზრდილთ კარგად ახსოვთ დიდი ადამიანის — კარლ მარქსის შესანიშნავი სიტყვები: „მეცნიერებასთან მისასვლელად არ არსებობს ფართო სამხედრო გზა, და მხოლოდ იმას აქვს შანსი მიაღწიოს მის ბრწყინვალე მწვერვალებს, ვისაც არ აშინებს დაღლა, რომელსაც მის ყლდოვან ბილიკებზე ასვლა მოითხოვს“. ეს ჭეშმარიტება საბჭოთა მოსწავლე ახალგაზრდობის გზის მაჩვენებელი და მანათობელია.

ჩვენ დიდ სამშობლოში ახალგაზრდობისათვის გახსნილია ფართო ასპარეზი თავის შემოქმედებითი ენერგიის გაშლისათვის. დიდი **სტალინის** მშობლიური მზრუნველობით მოსწავლე ახალგაზრდობისათვის შეიქმნა ყველა პირობა, რომ იგი გახდეს სწავლის ფრიალოსანი და დაეუფლოს მეცნიერებას. კადრებისათვის სტალინური ზრუნვა ახალგაზრდობის წინაშე ზლის დიდნა და ფართო პერსპექტივებს. საბჭოთა სკოლა კადრების სამეედლოა. თითოეული მოსწავლე ახალგაზრდა თაავის სურვილისამებრ ირჩევს პროფესიას სხვრეულისათვის. ექიმი, ინჟენერი, ლიტერატორი, პედაგოგი, ეკონომისტი, აგრონომი,—აი, ის საამაყო სახელწოდებანი, რომლების მოპოებისათვის იბრძვის თითოეული საბჭოთა მოსწავლე. სახელის მოპოების შემდეგ საბჭოთა ახალგაზრდას არ აწუხებს შიში უმუშევრობისა. მან კარგად იცის, რომ ჩვენი დიდი სამშობლო მას ჩააბარებს მნიშვნელოვან უბანს სოციალისტური მშენებლობისას და გაბედულად მიანდობს ხალხზე ზრუნვას.

კაპიტალისტური მსოფლიოს მოსწავლე ახალგაზრდობა, ისევე, როგორც მთელი ხალხი, იტანჯება გაუგონარი უბედურებით. მოსწავლე ახალგაზრდობის ცხოვრებაში სწავლის დამთავრების შემდეგ იწყება მუდმივი ძიება სამუშაოსი. უმუშევრობის შემაძრწუნებელი შიში თავს დასტრიალებს კაპიტალისტური ქვეყნების ახალგაზრდობას. საყოველთაოდ ხომ ცნობილია, რომ ფაშისტურ გერმანიაში მაქსიმალურად შეკვეცეს სასწავლებლებისა და მოსწავლეების რიცხვი. ფაშისტურ ქვეყნებში უმაღლეს სასწავლებელში სწავლა-დამთავრებულ ახალგაზრდობა არ მუშაობს თავისი პროფესიის მიხედვით: ექიმებს, ინჟენერებს, პედაგოგებს, აგრონომებს სთავაზობენ ხელზე მოსამსახურეობისა და კაფე-რესტორანების ლაქიების როლს. ეს არის უნუგეშო ხვედრი ახალგაზრდობისა კაპიტალისტურ ქვეყნებში.

ჩვენს ბედნიერ ქვეყანაში ჯანსაღი და კულტურული დასვენების შემდეგ მოწაფე ახალგაზრდობამ კვლავ განაახლა ბრძოლა მეცნიერების დაუფლებისათვის. ამ ბრძოლაში მოსწავლე ახალგაზრდობას ყოველთვის უნდა ახსოვდეს საქართველოს ბოლშევიკების სახელოვანი ხელმძღვანელის ამხანაგ ლავრენტი **ბერიას** მითითება: „მოწაფეთა გმირობა და სიმამაცე—ეს არის სწავლა „ფრიადზე“. ეს იმას ნიშნავს, რომ გყავდეს ხუთი მათემატიკაში, ხუთი გეოგრაფიაში, ხუთი დედაენაში, ხუთი ისტორიაში, გყავდეს ხუთი თითოეულ საგანში“.

ამხანაგ ბერიას ამ უმნიშვნელოვანესი დავალების წარმატებით შესრულება წარმოადგენს თითოეული მოსწავლე ახალგაზრდის ღირსების საქმეს.

საინფორმაციო ცნობა

1938 წლის 31 აგვისტოს შესდგა საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მეორე პლენუმი.

პლენუმმა განიხილა საორგანიზაციო საკითხები.

პლენუმმა განიხილა ბერიას მოსკოვში სამუშაოდ გადასვლასთან **ამხანაგ ლავრენტი** დაკავშირებით **პლენუმმა ამხანაგი ბერია** გაანთავისუფლა **საქართველოს** კ. პ. (ბ) **ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივნობისაგან.**

საქართველოს კ. პ. (ბ) **ცენტრალური** კომიტეტის **პირველ** მდივნად **პლენუმმა** აირჩია **ამხანაგი** კანდიდატ **ნენტორის-ძე ჩარკვიანი.**

პლენუმმა განთავისუფლა **ამხ.** ი. დ. **კოჯლამაზაშვილი** საქ. კ. პ. (ბ) **ცენტრალური** კომიტეტის **მეორე** მდივნობისაგან **მისი** თბილისის **საბჭოს** თავმჯდომარის **მოვალეობის** აღმსრულებლად **გადასვლასთან** დაკავშირებით.

საქართველოს კ. პ. (ბ) **ცენტრალური** კომიტეტის **მეორე** მდივნად **პლენუმმა** აირჩია **ამხ.** კ. **ნენტორის-ძე შერიზია.**

საქართველოს კ. პ. (ბ) **ცენტრალური** კომიტეტის **მესამე** მდივნად **პლენუმმა** აირჩია **ამხ.** მ. **ივანეს-ძე ჯაში.**

საქართველოს კ. პ. (ბ) **ცენტრალური** კომიტეტის **ბიუროს** **წევრთა** **შემადგენლობაში** **პლენუმმა** **აირჩია** **ამხ.** ვ. ნ. **შერიზია** **და** **მ.** ი. **ჯაში.**

საინფორმაციო ცნობა

1938 წლის 31 აგვისტოს შესდგა საქართველოს კ. პ. (ბ) თბილისის კომიტეტის პლენუმი.

პლენუმმა განიხილა საორგანიზაციო საკითხები.

ამხანაგ ლ. პ. ბერიას მოსკოვში სამუშაოდ გადასვლასთან **დაკავშირებით** **პლენუმმა** **გაანთავისუფლა** **ამხანაგი** **ლ. პ. ბერია** **საქართველოს** **კ. პ. (ბ)** **თბილისის** **კომიტეტის** **პირველი** **მდივნის** **მოვალეობისაგან.**

პლენუმმა **გაანთავისუფლა** **ამხანაგი** **მ. ი. ჯაში** **

დეკუმავ ლ. ბ. ბერიას სიტყვის დასასრული

სათვის. ევკალიპტი შესანიშნავ საშუალებას წარმოადგენს აგრეთვე დაჭაობიანებული ადგილების გასაჯანსაღლად. ევკალიპტის ფოთლებისაგან დამზადებულ ზეთს ფართოდ იყენებენ მედიცინაში. უკანასკნელი ორნახევარი წლის განმავლობაში უკვე დარგულია 4 მილიონ ძირზე მეტი ახალგაზრდა ევკალიპტი.

სპეციალური და ტექნიკური კულტურების განვითარებასთან ერთად ჩვენში იზრდება მარცვლეული კულტურების ფართობი და მატულობს მათი მოსავლიანობა. 1937 წელს მარცვლეული კულტურების საერთო მოსავალი დაახლოვებით 70 მილიონ ფუთს უდრიდა.

საქართველოს კოლმეურნეებმა დიდ წარმატებებს მიაღწიეს მეაბრეშუმეობის დარგში. მიმდინარე წელს კოლმეურნეები ერთი კოლოფი თესლიდან პირველი გამოკვების დროს საშუალოდ 43 კილოგრამზე მეტს ღებულობენ და დაახლოებით 3,5 ათასი ტონა პარკი მისცეს აბრეშუმის მრეწველობის საწარმოებს.

საქართველოს სოფლის მეურნეობისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ყოლხიდის დაბლობის დაშრობის სამუშაოებს, რაც ახლა სწარმოებს. ყოლხიდის დაბლობის ზონაში მდებარე ქალაქებსა და სოფლებს დიდ ზიანს აყენებდა წყალდიდობა, თავი რომ დავანებოთ იმას, რომ ჭაობები მალარიის გავრცელების კერას წარმოადგენდა. დღეისათვის დამთავრებული და აგებულია 150 კილომეტრზე მეტი საცავი მიწაყრილები, რომლებიც წყალდიდობის დროს წალეკვისაგან იცავენ 29 ათას ჰექტარ ფართობს. აგებულია 10 მაგისტრალური არხი 98 კილომეტრი საერთო სიგრძით და 43 კოლექტორი 179 კილომეტრი სიგრძით. აგებული დასაშრობი ქსელის სიგრძე 587 კილომეტრს უდრის. შესრულებულ მიწის სამუშაოთა საერთო მოცულობა დაახლოებით 8 მილიონ კუბ. მეტრს შეადგენს.

დიდი წყალუხვი მდინარე რიონი, რომელიც ყოლხიდის დაბლობში მიედინება, რომელიც სისტემატურად დიდ უბედურებას ატეხს თავს მოსახლეობას და წალეკავს ხოლმე მრავალ ათეულ ათას ჰექტარ მიწას და ქალაქ ფოთს, ახალ კალაპოტში იქნება გადაგდებული.

ყოლხიდის დაბლობის დაშრობის სამუშაოები, რომლებიც ახლა ტარდება, მთლიანად ციტრუსოვანი კულტურების, ჩაის, ევკალიპტის და სხვა პლანტაციებით გაშენებულ მხარედ გადააქცევენ მას.

ყველა ეს ძვირფასი სასოფლო-სამეურნეო კულტურები, რომლებიც ესოდენ საჭიროა ჩვენი საბჭოთა სახელმწიფოსათვის, კოლმეურნე გლეხობის კეთილდღეობისა და შემოსავლის წყაროს წარმოადგენენ. მარტო ჩაის, ციტრუსებისა და თამბაქოს კულტურების ჩაბარებულ პროდუქციაში 1937 წელს კოლმეურნეებმა სახელმწიფოსაგან 200 მილიონ მანეთზე მეტი მიიღეს.

საკოლმეურნეო წყობილებამ ქართველ გლეხობას ბედნიერება, შეძლებულობა, კულტურა მოუტანა. საქართველოს სოფლები კოლმეურნეთა ახალი ფართო და მოხერხებული სახლებით, ახალი სკოლებით, თეატრებით, კლუბებით, საბავშვო ბაღებით, საავადმყოფოებითა და პარკებით გამშვენდა.

საქართველოს საკოლმეურნეო მინდვრებზე, ქართველ კოლმეურნეთა სახლებში მღერიან სიმღერებს შრომის სიხარულზე, მხურვალე სიყვარულსა და ერთგულებაზე იმისადმი, ვინც ხალხთა ბედნიერება და თავისუფლება გამოსჭედა, — დიდი სტალინისადმი **(მქუხარე ტაში).**

ამ წარმატებებს სოფლის მეურნეობის, მატერიალური კეთილდღეობისა და კულტურის აღმავლობის დარგში ჩვენ იმ ყურადღების, დახმარებისა და ხელმძღვანელობის შედეგად მივაღწიეთ, რომლებსაც გვიწევდნენ და გვიწევენ ჩვენ, ისევე როგორც საბჭოთა კავშირის სხვა რესპუბლიკებს, მხარეებსა და ოლქებს, პარტიის სტალინური ცენტრალური კომიტეტი, საბჭოთა კავშირის მთავრობა და პირადად ჩვენი დიდი სტალინი. **(ხანგრძლივი ტაში).**

ამხანაგო დეპუტატებო! სრულიად-საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის მოწყობა საშუალებას მოგვცემს ჩვენ, ისევე როგორც ყველა სხვა რესპუბლიკას, ოლქებსა და მხარეებს, ცხადყოთ სოციალისტური სოფლის მეურნეობის მიღწევები, დაგვეხმარება იმ მხრივ, რომ ერთმანეთს გავუზიაროთ მუშაობის გამოცდილება, ხელს შეუწყობს საკოლმეურნეო წყობილების შემდგომი განმტკიცებისა და სოციალისტური მეურნეობის ახალი აღმავლობისათვის ბრძოლის საქმეს.

მთავრობის გადაწყვეტილებამ სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის მოწყობის შესახებ მხურვალე გამოხმაურება ჰპოვა საქართველოს კოლმეურნე გლეხობის ფართო მასებში. დღეისთვის შემოსულია 17 ათასი განცხადება კოლმეურნეობებისაგან, საბჭოთა მეურნეობებისაგან, ბრიგადებისაგან და სოფლის მეურნეობის მოწინავეებისაგან, რომლებსაც სურთ მონაწილეობა მიიღონ გამოფენაში.

გამოფენაში მონაწილეობის მიღების უფლების მოსაპოვებლად გაშლილი სოციალისტური შეჯიბრების შედეგების შეჯამების შედეგად ჩვენ მიერ უკვე შერჩეულია და მთავარი საგამოფენო კომიტეტისადმი დასამტკიცებლად წარდგენილია 350-ზე მეტი კოლმეურნეობა, 24 საბჭოთა მეურნეობა და სოფლის მეურნეობის 1134 მოწინავე.

დეპუტატი ხრუშჩოვი სავსებით სწორად მიუთითებდა სსრ კავშირის მიწსახკომისა და მთავარი საგამოფენო კომიტეტის მუშაობის ნაკლოვანებებზე სრულიად-საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის მოწყობის საქმეში. უნდა აღინიშნოს, რომ ადგილი აქვს დუბლირებას მეურნეობის ცალკეული დარგების მიღწევათა ჩვენებაში: ერთსადაიმავე ობიექტს უჩვენებენ როგორც საკავშირო სახალხო კომისარიატები, ისე რესპუბლიკური სახალხო კომისარიატებიც.

სსრ კავშირის მიწსახკომმა და საგამოფენო კომიტეტმა დუბლირება უნდა აღმოფხვრან და საშუალება უნდა მისცენ რესპუბლიკებს, მხარეებსა და ოლქებს უფრო სრულად უჩვენონ თავისი მიღწევები. მიწსახკომს და საგამოფენო კომიტეტს სრულად გამოეპარათ მხედველობიდან სოფლის მეურნეობის ზოგიერთი ახალი დარგი, რომლებიც უკანასკნელ წლებში განვითარდა, მაგალითად, რამის, კეთილშობილი დაფნის, ევკალიპტის, თხილისა და სხვა კულტურები. მთელ რიგ შემთხვევებში მიწსახკომმა და საგამოფენო კომიტეტმა გამოფენაზე მონაწილეობის მოპოვების უფლება განსაზღვრეს რაოდენობრივი მაჩვენებლების მიხედვით, პროდუქციის ხარისხის გაუთვალისწინებლად.

საგამოფენო კომიტეტის მუშაობაში ადგილი აქვს დიდ ორგანიზაციულ არევ-დარევას: ხშირად იცვლებოდა ექსპონატების წარდგენის გეგმები და ვადები, იცვლებოდა თვით სოფლის მეურნეობის მიღწევების ჩვენების თემატიკა. საქმე იქამდე მივიდა, რომ იმ ექსპონატების მნიშვნელოვანი ნაწილი, რომლებიც სსრ კავშირის მიწსახკომისა და მთავარი საგამოფენო კომიტეტის დაჟინებითი მოთხოვნით გამოიგზავნა, მათი მხრივ ცუდი ხელმძღვანელობის გამო დაიღუპა, ხოლო ის რაც გადარჩა უმწეო მდგომარეობაშია.

არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ სამი მოკავშირე რესპუბლიკის — საქართველოს, სომხეთისა და აზერბაიჯანის — ექსპონატები ერთშენობაშია მოთავსებული, რაც საშუალებას არ იძლევა უფრო სრულად იქნას წარმოდგენილი თვითეული რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მიღწევები.

სავსებით სწორად მიმაჩნია დეპუტატ ხრუშჩოვის მიერ უკრაინის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის დეპუტატთა ჯგუფის სახელით შემოტანილი წინადადება სრულიად - საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის გახსნის ვადის 1939 წლიათვის გადატანის შესახებ. ეს საშუალებას მოგვცემს როგორც ჩვენ, ისე ყველა სხვა რესპუბლიკას, ოლქებსა და მხარეებს, უკეთ მოვემზადოთ და გაცილებით უფრო სრულად წარმოვადგინოთ გამოფენაზე ჩვენი წარმატებანი სოფლის მეურნეობის დარგში. ეს საშუალებას მისცემს მიწსახკომსა და მთავარ საგამოფენო კომიტეტს გაითვალისწინონ სესიაზე გაკეთებული კრიტიკული შენიშვნები და აღმოფხვრან მათს მუშაობაში არსებული სერიოზული შეცდომები და ნაკლოვანებანი.

ამხანაგო დეპუტატებო! ეჭვი არ არის, რომ სსრ კავშირის მთავრობის ხელმძღვანელობით სრულიად-საკავშირო სასოფლო - სამეურნეო გამოფენა იმგვარად მოეწყობა, რომ იგი შესძლებს ნამდვილად უჩვენოს ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური სოფლის მეურნეობის უდიდესი წარმატებანი, რომლებიც მიღწეულია საკოლმეურნეო წყობილების გამარჯვებათა, სოციალიზმის გამარჯვებათა სულისჩამდგმელისა და ორგანიზატორის — კაცობრიობის უდიდესი გენიოსის, ჩვენი საყვარელი, მშობლიური ამხანაგ სტალინის ხელმძღვანელობით. **(მქუხარე ხანგრძლივი ტაში).**

რევოლუციის კეთილშობილი რაინდი

30 აგვისტოს შესრულდა 30 წელი მას შემდეგ, რაც თვითმპყრობელობის აგენტის მიერ მზაკვრულად გასროლილმა ტყვიამ სიცოცხლე მოუსპო ლადო კეცხოველს.

„რევოლუციის კეთილშობილი რაინდი, იგი მთლად გამსჭვალული და მოცული იყო რევოლუციური აზრით, გრძნობით, მოქმედებით. მის გულში გიზგიზებდა რევოლუციის ბრძოლის დაუქრობელი ცეცხლი. შთაგონებული, ღრმად იდეური, იგი თავის ყოველ ნაბიჯს მიმართავდა რევოლუციური საქმის გამარჯვებისაკენ. ლადოს ბრძოლის ურყევ სულისკვეთებას, უდრეკ სიმტკიცეს, მის სიმამაცეს საფუძვლად ედო უსაზღვრო ერთგულება რევოლუციის საქმისადმი, უდიდესი რწმენა მუშათა კლასის გამარჯვებისა, რომელიც არ სტოვებდა მას არც იატაკქვეშეთში, არც საპყრობილის ჯურღმულებში“, — ამბობს ამხანაგი **ლავრენტი ბერია** ლადო კეცხოველზე..

მგზნებარე რევოლუციონერის, დიდი **სტალინის** უახლოესი თანამებრძოლის ნათელი გმირული ცხოვრება, რომელიც ესე ნათლად, ესე მკაფიოდ არის გადმოცემული ამხანაგ ლავრენტი **ბერიას** ნარკვევში, წარმოადგენს ა/კავკასიაში ბოლშევიკების რევოლუციური მუშაობის შესანიშნავი ისტორიის, დიდებული მატიანის დაუვიწყარ ფურცელს, რომელიც მოგვიწოდებს ბრძოლისა და გმირობისაკენ.

იმ დღიდან, როცა ლადო კეცხოველი ტფილისის სემინარიიდან მგლის ბილეთით გარიცხეს, — ამ დღიდან იწყება მისი მძიმე, მაგრამ სახელოვანი გზა პროფესიონალ-რევოლუციონერისა. შედის რა კიევის სასულიერო სემინარიაში, იგი აქტიურ მონაწილეობას იღებს კიევის რევოლუციურ წრეების მუშაობაში, მაგრამ ერთი წლის შემდეგ მას აპატიმრებენ ხელთნაწერებით, რომელნიც შეიცავდნენ მოწოდებას ბრძოლისაკენ თვითმპყრობელობის დასამხობად და რუსეთში არსებული სახელმწიფოებრივი წესწყობილების შეცვლის პროექტს. სამი თვის პატიმრობის შემდეგ მას ჰგზავნიან ტყვიავში პოლიციის ზედამხედველობის ქვეშ, მაგრამ მალე იგი სტოვებს ტყვიავს, ჩამოდის ტფილისში და აქ იწყებს რევოლუციურ მუშაობას. **სტალინის** ინიციატივით და მეთაურობით, კეცხოველის უშუალო მონაწილეობით საფუძველი ეყრება და ყალიბდება ქართველ სოციალ-დემოკრატების პირველ ორგანიზაციას. **სტალინთან** და ა. წულუკიძესთან ერთად ლადო კეცხოველი იწყებს მუშაობას მებრძოლი რევოლუციური არალეგალური გაზეთის შესაქმნელად, სცემს რევოლუციურ ბროშურებს, პროკლამაციებს. 1898-1900 წლებში **სტალინი** ლადო კეცხოველთან და ალექსანდრე წულუკიძესთან ერთად აწყობს მასობრივ აგიტაციას და აჩაღებს ბრძოლას თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ. ამ ბრძოლაში ლადო **სტალინის** საუკეთესო თანაშემწეა. 1899 წელს იგი აწყობს დიდ მასობრივ გამოსვლას, წარმოსთქვამს მგზნებარე სიტყვას. იმავე წელს ხელმძღვანელობას უწევს ტფილისის ტრამვაის მუშათა გაფიცვას, რომელიც მუშათა გამარჯვებით თავდება. 1900 წელს ხელმძღვანელი პარტიული ჯგუფის გადაწყვეტილებით, ლადო მიემგზავრება ბაქოში, ბაქოს ორგანიზაციის განსამტკიცებლად და იქ არალეგალური სტამბის მოსაწყობად. ლადო ბაქოში აარსებს რსდმპ-ის ლენინ-ისკრული მიმართულების პირველ კომიტეტს, ჰქმნის არალეგალურ სტამბას, რომელიც მალე პარტიის ერთ-ერთ მთავარ სტამბად გადაიქცა და რომელმაც უდიდესი როლი შეასრულა არა მარტო ამიერ-კავკასიის, არამედ მთელი რუსეთის რევოლუციური მოძრაობის ისტორიაში. ამ სტამბაში იბეჭდებოდა პირველი ქართული რევოლუციური გაზეთი „ბრძოლა“, რომელიც მუშათა კლასს და მშრომელ მასებს მეფის, მემამულეებისა და კაპიტალისტების წინააღმდეგ ბრძოლისაკენ მოუწოდებდა და რომელიც ლენინური შეურყეველობით და თანმიმდევრობით იცავდა პროლეტარიატის დიქტატურის იდეას. იქ იბეჭდებოდა ტფილისის ხელმძღვანელი სოციალ-დემოკრატული ჯგუფის პროკლამაციები.

1902 წელს ლადოს აპატიმრებენ და ამწყვდევენ მეტეხის ციხეში. მთელს ბრალდებას იგი თავის თავზე ღებულობს, რომ ეხსნა ამხანაგები ჩავარდნისაგან: „მე ვარ პროფესიული რევოლუციონერი ვლადიმერ კეცხოველი“, — ამაყად უპასუხებს იგი გამომძიებელს დაკითხვისას.

ლადო მკაცრად ილაშქრებს ციხეში გამეფებული წესების წინააღმდეგ, რაზმავს პატიმრებს, აწყობს გაფიცვებს. ციხის ადმინისტრაცია, ცდილობს რა თავიდან მოიშოროს ეს მშფოთვარე პატიმარი, სთხოვს ტფილისის გუბერნიის ჟანდარმთა სამმართველოს გადაიყვანოს ლადო სამხედრო ციხეში, რადგან თითქმის ყველა უწესრიგობა, რომელიც ციხეში მოხდა, ამ პატიმარმა მოაწყო.

რეპრესიებმა ვერ მოდრიკეს ლადო. ციხის ადმინისტრაციის თხოვნა არ წეიწყნარეს. ამის შემდეგ გადასწყვიტეს, ლადოს წინააღმდეგ განსაკუთრებული ზომებისთვის მიემართათ. მოაწყვეს მამაცი რევოლუციონერის მკვლელობა: 1903 წლის 17 (30) აგვისტოს ჟანდარმები მზაკვრულად, უმსგავსოდ გაუსწორდნენ ლადო კეცხოველს. გუშაგმა ჯარისკაცმა დერგილევმა თოფით მოჰკლა ფანჯარაზე გადმომდგარი ლადო. დერგილევი მოქმედებდა როტმისტრ რუნიჩის კარნახით.

ლადოს მკვლელობის ამბავმა აღაშფოთა ტფილისისა და ბაქოს პროლეტარიატი. საპატიმროში მღელვარება დაიწყო. მეტეხის ციხეს ყაზახებმა ალყა შემოარტყეს. ციხის ადმინისტრაციამ ვერ გაბედა ჭირისუფლებისათვის გადაეცა ლადო კეცხოველის ცხედარი. იგი ფარულად სასწრაფოდ დამარხეს სამხედრო სასაფლაოზე.

პარტიის ტფილისისა და ბაქოს კომიტეტებმა საგანგებო პროკლამაციები უძღვნეს ლადო კეცხოველის ტრაგიკულ დაღუპვას. „ასეთ მებრძოლთა საუკეთესო ძეგლსა და ჯილდოს წარმოადგენს თავდადებული ბრძოლა იმ თვითმპყრობელობასთან, რომელმაც იგი მოჰკლა, იმ ველურ თვითნებობასთან, რომელიც ხელიდან გვაცლის ჩვენ საუკეთესო მეგობრებს“,—ნათქვამი იყო ამ პროკლამაციაში. ხოლო ბაქოს კომიტეტის მიერ გამოქვეყნებულ პროკლამაციას ეპიგრაფად წამძღვარებული ჰქონდა ძაქიმ გორკის შემდეგი სიტყვები: „ო, გაბედულო შეგვარდენო, შენ ხომ სისხლიდან დაიცალე მტრებთან ბრძოლაში?!“

ლადო კეცხოველი იყო ნამდვილი სახალხო გმირი და რევოლუციის კეთილშობილი რაინდი. ამ მგზნებარე მებრძოლის, ამ მამაცი რევოლუციონერის ცხოვრება იყო, არის და იქნება საბჭოთა მწერლობის შთამგონებელი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლადო კეცხოველი

სად არ უვლია გმირს და შეევარდენს,
რომ დაგვძახოდა ჩვენ გულის თრთოლვით...
ის ჩვენსკენ ჰქროდა, მაგრამ ჩვენამდე
მისი სახელი მოვიდა ბრძოლით;

მოვიდა, მოჰყვა იმ კაცის ლანდი,
ვინც ოცდა შვიდ წელს იგი ატარა,
და მოიბრძოდა ჩვენს რიჟრაჟამდი
დიდებულ დროშის ამოსატანად.

ის, ვით ცოცხალი, დიდ გმირთა სწორი,
დადის მრისხანედ და სიხალისით;
შავად მოხაზულ ორ თარიღს შორის
ვერ დატეულა სიცოცხლე მისი.

არ დაფერფლილა ცეცხლი და განცდა,
ჩვენ გამარჯვებით რომ გვაიმედებს,
მისი სახელი, კვლავ ახალგაზრდა,
ხალხთა სიმღერით გადაჰქრის მეტეხს.

მეტეხს, სად რკინის ვიწრო სარკმლიდან
ტყვეით განგმირეს მისი სხეული...
საკუთარ სისხლში ჩაწვა, აგმინდა
ტყვე შევარდენი, ფრთებ-დამსხვრეული.

და მომაკვდავის თვალის ხამხამი,
ბნელში ბრწყინავდა ელვების გვარად,
არვინ ყოფილა მისი მნახავი,
ელვას წამწამი რომ დაეფარა.

მაგრამ გმირობა თუ არის ბრძნული,
კაცის სახელიც არ დაიღუპოს,
ვერ წაუღია ვაჟკაცის სული
შავ მეტეხიდან გატანილ კუბოს.

შუქად იელვა დაღვრილმა სისხლმა,
ბნელში დაინთქა იმ დროთა ჩქამიც,
როგორც იმ ჩლუნგი შალაშინის ხმა
მის კუბოს ფიცრებს რომ თლიდნენ ღამით.

თუმცა ჯალათმა მზაკვრულად დასცა,
მისი საფლავის მოსპო ნიშანი,
მაგრამ კუბოში ვერ მოთავსა
ცეცხლი, ჩანჩქერი და ქარიშხალი.

ის ისევ ცოცხლობს,ისევ წინ არი,
დაგვძახის ბაგე ცეცხლის მთოველი,
მარად მრისხანე, მარად მღიმარი
ბელადის მზეში დგას კეცხოველი!

დ. გაჩეჩილაძე.

ჰანრი ბარბიუსი

ალიო. მაშაშვილი

1935 წლის 30 აგვისტოს მოსკოვში, კრემლის საავადმყოფოში, ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ცნობილი ფრანგი მწერალი ჰანრი ბარბიუსი. მისი სიკვდილი შეიქმნა უდიდესი დანაკლისი, როგორც მსოფლიო რევოლუციონურ მწერლობისათვის, ისე მსოფლიო მუშათა კლასის ბრძოლისა და საქმიანობისათვის; მაგრამ დიდი ადამიანების შესახებ ნათქვამია: „როდესაც ცხოვრებას შორდება ადამიანი, ადამიანი მებრძოლი და თავდადებული მოწინავე იდეებისათვის, პროლეტარიატის გამარჯვების იდეებისათვის, ამ ადამიანზე რიდი იტყვიან მოკვდაო, პირიქით ისეთ ადამიანისათვის, როგორიც იყო ჰანრი ბარბიუსი, მისი სიკვდილის დღე ხდება ახალი და უფრო მაღალი ცხოვრების დასაწყისად“ (მ. გორკი). იმ დღიდან იწყება მისი დიდება და უფრო ამაღლება მშრომელთა მასის წინაშე. ჰანრი ბარბიუსი მტკიცე და შეუღალველი მებრძოლი, როგორც მხატვრული სიტყვით, ისე პრაქტიკული საქმიანობით, დაუვიწყარი რჩება მსოფლიო რევოლუციონურ მუშათა კლასის ხსოვნაში. კაცი, რომელიც მთელი თავისი სიმაღლით, მთელი თავისი ხმით სიცოცხლის უკანასკნელ წუთამდე იბრძოდა საბჭოთა კავშირის დასაცავად მსოფლიო ფაშიზმის წინააღმდეგ. ამიტომ არის, რომ ჰანრი ბარბიუსის სიკვდილმა მშობლიური სევდა გამოიწვია საბჭოთა კავშირის მილიონიან მასაში. ჰანრი ბარბიუსი თავის სამშობლოშივე მუდამ ეძებდა ნამდვილ სამშობლოს, მაგრამ ეს სამშობლო მან ნახა მხოლოდ საბჭოთა კავშირში და, თავისი ცხოვრების უკანასკნელი წუთებიც ძან დალია ამ მეორე, ნამდვილ სამშობლოს დედა ქალაქში—მოსკოვში.

ჰანრი ბარბიუსი დაიბადა 1874 წელს. მან ლიტერატურული მოღვაწეობა დაიწყო ლექსებით. მაგრამ მის პირველ ნაწარმოებში სჩანდა უფრო პესიმისტური განწყობილება ნახევრად ბურჟუა ინტელიგენტისა, ვიდრე მებრძოლი ადამიანის მოწოდება ახალ ცხოვრებისაკენ. ამ წლებში ბარბიუსი, არსებული მდგომარეობით უკმაყოფილო, წამოთქვამს სიტყვასა და წოხლს, ხანდახან ყრუ პროტესტსაც, მაგრამ ვერ პოულობს გამოსავალს ამ ძდგომარეობიდან. მისი გზა ბუნდოვანია, გაურკვეველი. 1916 წლიდან კი ჰანრი ბარბიუსის შემოქმედებაში იწყება იდეურ-მხატვრული აღმავლობა. მწერალს უფრო ნათლად და გარკვეულად ესმის ცხოვრების ვითარება, ნათლად და სიმართლით ასახავს მას. მისი ნაწარმოები რევოლუციონური აზრით იტვირთება. 1916 წელს, ჯარიდან ავადმყოფობის გამო დათხოვნილი, ჰანრი ბარბიუსი აქვეყნებს შესანიშნავ რომანს „ცეცხლში“, როშელიც ქარიშხალივით მოედო მთელს მსოფლიოს და რომელმაც მას უდიდესი მწერლის სახელი მოუპოვა. 1916 წელს სხვადასხვა ერთა ხოცვა-ჟლეტის წელს, როდესაც კაცობრიობა სისხლსა და ცეცხლში სცურავდა, საფრანგეთის მწერალთა რიგებიდან გამოჩნდა ერთი ადამიანი და გაბედული ხმით აუწყა მსოფლიოს 1914 წლის ომის დედააზრი, აუწყა მსოფლიოს, რომ ეს ომი არის უკანასკნელი საშუალება ბუმაძღარ კაპიტალისტებისა თავიანთი ეკონომიური ფრონტის უფრო გაფართოებისა და განმტკიცებისათვის. აჩვენა ომის მთელი სახე და „საშინელება. აუწყა მსოფლიოს აგრეთვე ისიც, რომ ამ საშინელებიდან გამოსვლა შეიძლება მხოლოდ სამგიერო ომითვე, მუშათა კლასის ძალთა დარაზმვით. ეს გაბედული მოწოდება, რასაკვირველია, ყუმბარასავით გავარდა მთელ მსოფლიოში. ბარბიუსის წიგნი „ცეცხლში“ იყო პირველი წიგნი, რომელმაც ხმა აღიმაღლა იმპერიალისტური ომის წინააღმდეგ. ეს ის დრო იყო, როდესაც მეორე ინტერნაციონალის ლიდერები, ე. წ. „სოციალისტები“, ბურჟუაზიასთან ხელი-ხელ ჩაკიდებული იბრძოდნენ თითქოს-და საშობლოს დასაცავად. ბურჟუაზიის ბატონობის პირობებში სამშობლოს დაცვა კი ნიშნავდა ბურჟუაზიულ წესწყობილების დაცვას. ჰანრი ბარბიუსმა, როგორც ყოფილმა ჯარისკაცმა, ღრმა და დამაჯერებელი სახეებით მოგვცა თავის წიგნში პირადად განცდილი ეპიზოდები ომის ცხოვრებიდან. აქ რეალისტური სიცხადით და სინათლით გადმოშლილია მთელი ცხოვრება და საშინელება მსოფლიო ომისა. ჰანრი ბარბიუსის ღირსება სწორედ იმაში მდგომარეობს. რომ მან ამ წიგნში მოგვცა არა პასიური აღწერა, არა პაციფისტური განცდა ომის საშინელი მოვლენებისა, არამედ პირველად გადაჭრა მხატვრულ ნაწარმოებში ომიდან თავდაღწევის პრობლემა. მან დასახა გზა, რომელიც გამოიყვანდა ომში ჩათრეულ კაცობრიობას თავისუფლებისაკენ. ამ რომანით სწორედ ჰანრი ბარბიუსმა დაიწყო ახალი ხანა საფრანგეთის რევოლუციურ ლიტერატურაში. ამ წიგნში ჰანრი ბარბიუსს აქვს მოცემული ის თუ: „ხალხი სხვადასხვა ეროვნებისა, ბრმა და შეუგნებლად როგორ ხოცავს ერთმანეთს. როგორ ანადგურებს საუკუნეებით შექმნილ ნაყოფს თავის შრომისას, აწვრევს ყველაფერს: ქუჩას, სახლებს, ეკლესიებს, სწვავს ქალაქებს, ანადგურებს მრეწველობას, მეურნეობას და სისხლით გაცოფებული კლავენ ერთმანეთს“ (მ. გორკი). რატომ? არ იციან. არ იციან, რომ ეს ხდება ბურჟუაზიის ფუფუნებისთვის, მაგრამ ომის საშინელებით გაბოროტებულ ჯარისკაცთა შორის თანდათან იჭრება ომის უარყოფის შეგნება; ჰანრი ბარბიუსი ღრმა დამაჯერებლობით ხატავს ასეთ ადამიანებს. აი რას ამბობს ერთერთი მისი გმირი „ცეცხლში“:

— რას წარმოვადგენთ ჩვენ, ადამიანები? ჩვენ ვართ ველურები, მხეცები, ბანდიტები.

— უფრო უარესი — ჩაურთო მეორემ.

— ნუ იქნება დღეიდან ომი... წამოიყვირა მოთმინებიდან გამოსულმა ერთმა ჯარის-კაცმა.

— ნუ იქნება დღეიდან მილიტარიზმი, რადგან ომი და მილიტარიზმი განუყოფელია.

— თუ ჩვენ ძირშივე არ ჩავკალით ომის სული, იგი ყოველთვის იარსებებს.

— დიახ უნდა ჩავკლათ! ერთხმად უპასუხებენ ჯარისკაცები.

— უნდა მოვკლათ ომი, უნდა ვიბრძოლოთ ომის წინააღმდეგ!

აი რა შეგნებამდე მიიყვანა ომისაგან გაბოროტებული ჯარისკაცები ომის საშინელებამ. ეს ხალხი, დაჯნინებული თხრილების კოშმარული სუნთქ, სინესტით და ჭუჭყით გამოსთქვამს უკანასკნელ პროტესტს ომის წინააღმდეგ. ისინი რწმუნდებიან, რომ ეს ომი, ეგრედ საშინელი და განმანადგურებელი, მოგონილია მილიტარისტების მიერ. ისინი რწმუნდებიან იმაში, რომ ომი აღატაკებს ხალხს არა მხოლოდ ფიზიკურად, არამედ მორალურადაც. ომის საშინელებას ადამიანები

უწოდებს მაქსიმ გორკი ამ წიგნს, რომ ის, „საშინელია თავის დაუნდობელი სიმართლით; მაგრამ ყველგან, ყოველ სტრიქონში, როგორც სიბნელეში, გამოსჭვივის ნაპერწკალი ახალი შეგნებისა, და გვარწმუნებს, რომ ეს ნაპერწკალი ბოლოს და ბოლოს ომის საწინააღმდეგო ხანძრად გადაიქცევა“.

ამგვარად 1914 - 18 წლები ეს იყო ძიწის ძვრის წლები ჰანრი ბარბიუსის შემოქმედებაში. ჰანრი ბარბიუსი აშკარად და გაბედულად დგება მუშათა კლასის პოზიციაზე. ამ წლებმა ჰანრი ბარბიუსს შემოქმედებაში შეიტანეს სინათლე და შეგნება რევოლუციონურ იდეებისა. ომმა მას აჩვენა არა მხოლოდ საშინელი სურათები მხატვრული შემოქმედებისათვის, არამედ გააშიშვლა მის წინაშე ამ საშინელი სურათების სოციალური არსი. ომმა ჰანრი ბარბიუსს დაანახვა, რომ ყველაფერი ეს ტრაღიკული წინააღმდეგობა, რომელიც შეამჩნია მან ამ ომში, გამომდინარეობს საზოგადოებათა კლასიურ წინააღმდეგობიდან. ამ რევოლუციურ შეგნებამდე ამაღლებული ჰანრი ბარბიუსი 1923 წელს შედის საფრანგეთის კომუნისტური პარტიის რიგებში. ჰანრი ბარბიუსი კომპარტიის რიგებამდე მიიყვანა ცხოვრების სინამდვილის ღრმა გამოცდილებამ. 1916 წლიდან — 1923 წლამდე მართლაც „ცეცხლის“ გზა გაიარა ჰანრი ბარბიუსმა. არა მხოლოდ ლიტერატურულ შემოქმედებით, არამედ პოლიტიკურ საზოგადოებრივ საქმიანობით ის დაკავშირებული იყო მუშათა კლასთან. დიდი მწერლისთვის კი პოლიტიკა და ლიტერატურა განუყოფელია, როგორც ცხოვრება. ჰანრი ბარბიუსი, როგორც თავისი მახვილი კალმით, ისე პრაქტიკული საქმიანობით იბრძოდა კაპიტალისტური წესწყობილების და აზროვნების წინააღმდეგ. როგორც მისი ყოველი სტრიქონი, ისე მისი ყოველი სიტყვა იყო სასიკვდილო ყუმბარა მტრის ბანაკში. ჰანრი ბარბიუსი ბევრი რომანის ავტორია. მათში როგორც ზემოდ მოგახსენეთ გამოირჩევა რომანი „ცეცხლში“, ეს წიგნი ძალიან მოსწონდა ამხ. ლენინსაც. ლენინმა ამ წიგნს უწოდა ნიჭიერად და სიმართლით დაწერილი წიგნი.

ჰანრი ბარბიუსი რამდენჯერ ყოფილა საქართველოში. პირველად ის ჩამოდის ტფილისში 1927 წელს. ნიადაგგამოცლილი და პოლიტიკურად განწირული ქართველი ემიგრაცია საშინელ ჭორებს ავრცელებდა საქართველოს შესახებ. თითქოს საქართველო განადგურდა, თითქოს საქართველომ დაკარგა პოლიტიკური და ეკონომიური თავისუფლება, იგი რუსეთის კოლონიად იქცა და სხვა. ჰანრი ბარბიუსი სწორედ იმ მიზნით ჩამოვიდა ტფილისში, რომ გაეფანტა მენშევიკების ეს დედაბრული ჭორიკანობა და ეთქვა მართალი სიტყვა საბჭოთა საქართველოს შესახებ. მან საქართველოში დაჰყო რამდენიმე თვე. მოიარა თითქმის ყველა კუთხე საქართველოისა, დაუახლოვდა და გაიცნო ქართველის მუშის და გლეხის ცხოვრება, და აქედან წასულმა დასწერა შესანიშნავი წიგნი „აი რა ჯყვეს საქართველოს“. მან სიმართლით და გულწრფელობით ასახა საქართველოს წარსული და დღევანდელი მდგომარეობა. აღნიშნა ის გიგანტური ზრდა, რომელსაც ადგილი აქვს საქართველოს ეკონომიურ-კულტურულ ვითარებაში. ეს წიგნი კიდევ ერთი თავზარი იყო მენშევიკ ემიგრანტების მიმართ. ჰანრი ბარბიუსი არ ეკუთვნოდა იმ მწერლების ტიპს, რომელიც ჩამოდის საქართველოში და დაინტერესებულია უკანასკნელის მხოლოდ გარეგნული სილამაზით, მისი ეკზოტიკით. ჰანრი ბარბიუსი აღფრთოვანებაში მოყავდა არა მხოლოდ საქართველოს ბუნებრივ სილამაზეს, არამედ განახლებული ხალხის ახალ საქმიანობას, მის ზრდას და განვითარებას. 50 წელს გადაცილებული მოხუცი ჰანრი ბარბიუსი ცხენზე შემჯდარი დადიოდა გურიის ახალ სოფლებში, უმეგობრდებოდა სოფლის მშრომელ მოსახლეობას, ეცნობოდა მათ ცხოვრებას, ღამეებს ათენებდა მათი ოდების ჭერქვეშ და გამოუთქმელ სიხარულს გრძნობდა. წიგნი „აი რა ჯყვეს საქართველოს“ ერთერთი ნათელი თვალი იყო, რომელმაც დაანახა მსოფლიო ევროპას საბჭოთა საქართველოს სინამდვილე. უკანასკნელად ბარბიუსმა დასწერა შესანიშნავი წიგნი სტალინზე. ამ წიგნში ბარბიუსმა თავისი მხატვრული ოსტატობით მოგვცა მსოფლიო მუშათა კლასის განმათავისუფლებელი ადამიანის ტიპი. ამ წიგნში მოცემულია სტალინის მოღვაწეობა და მისი უდიდესი როლი მსოფლიო რევოლუციის განვითარებაში; ამ წიგნით მან დაიმკვიდრა უკვდავი სახელი მშრომელთა მილიონებში.

უკანასკნელად ის აგროვებდა წერილებს ლენინზე, მაგრამ ულმობელმა სიკვდილმა არ დააცალა მას სისრულეში მოეყვანა ეს იდეა.

ჰანრი ბარბიუსის შემოქმედება და პოლიტიკური მრწამსი განუყოფელი იყო ერთმანეთისაგან. ჰანრი ბარბიუსი არა მხოლოდ მხატვრული შემოქმედებ

ძველ სახლს ანგრევენ

ვიქტორ გაბესკირია

ვინ იცის იგი როდის აშენდა
მაზე იტყოდენ: „ძველია, რა ხნის!“
მდგარი კუთხეში თავისთვის მშვიდათ
გაბზარული და ინგრევა სახლი.

ვიწრო სარკმელში არ ელავს მტკვარი,
ირღვევა ეზო და ბანი ფართო;
ჩამოუხსნიათ ფანჯრები, კარი
და დარჩენილა კედლები მარტო.

ესმის სვეტს წახრილს და სევდა ნაჩვევს
უკანასკნელად დუდუნი მტკვრიდან;
მე ვაკვირდები კედლებს და ვამჩნევ
სურათი, ნოხი თუ სად ეკიდა.

მის ახლოს არვინ არ სჩანს ამ დილით.
კედელზე ბალახს არხევს ნიავი.
მიტოვებული, ჭერახდილია
სახლი ძველი და აივნიანი.

ანგრევენ ძველ სახლს, მაგრამ რამდენის
შენება იწყეს და დაამთავრეს!
ალბად ამ სახლის მობინადრენიც
მაღალ და მზიან ოთახებს რთავენ.

ხიბლავთ მათ ალბათ ახალი სახლი
მაღალი ჭერი, სვეტები თლილი,
ხშირად დგებიან ფანჯარის ახლოს
და განახლებულს ეტრფიან ტფილისს.

ახალი ტფილისის განთიადები

ალიო ადამია

ტფილისის მკვიდრი და ბინადარი

ახლა რომ დროშებს გულს ახატიათ,
ქებას ერთპირად ამბობს ტყე-ველი, —
ის, ვინაც შეჰქმნა დიდი ხარტია,
დიდი სიკეთის ფუძემდებელი,

მარად მღელვარი და მარად მშვიდი...
მან გააჩაღა აქ დღე ფიცხელი,
აქ დადიოდა განთიადივით
ახალის ქვეყნის ვარსკვლავთმრიცხველი!

იცნობდა ყველას კარით-კარამდის
ბევრის კარგის და ავის მნახველი, —
მან გააშუქა სხივით მარადის
აივნიანი ოდა-ხახლები...

მან გაიყვანა გზები და ბალის
ყვავილებს ცვარი მანვე ასხურა,
შეაღო დიდი ბუნების კარი
და მწუხარების წიგნი დახურა!

ახლაც აქ არის,
მისის სხივების შუქით გამთბარი, —
ის გენიოსი და უდიდესი
ტფილისის მკვიდრი და ბინადარი...

მშვიდად იღვიძებს ლადო კეცხოველი

ოგი თვალს გაახელს და, როგორც
სიკეთე,
ცვარდაყრილ ყვავილებს ღიმილით
შეხედავს...

გაკაფა ამ კაცმა ბრძოლით და წვალებით
რამდენი ნარი და ეკალი რამდენი,
რომ შექმნილიყო ცხოვრება ნათელი!

ოგი თვალს გაახელს და გაეხარდება,
ბავშვები დადიან ქუჩაში ვარდებათ,
სუფთად და ლამაზად და წიგნის
ჩანთებით,
გამდგარა შრიალიც ჯორფლიან
ჭადრების —
რამდენჯერ კეცხოველს ძვლები
დაელეწა, —
ბავშვებს შერჩენოდათ კუთები მაგარი,
მდგარიყო ქუჩებში ვერხვი და ჭადარი,

ადრე გაზაფხულზე მოფრენილ მერცხალს
პირველის ყლორტულით სიხარული
ეთქვა!..

უკვე შემოალეს ამ ბალის კარები
და ჩვილის ბავშვებით მოვიდნენ
დედები, —
ბავშვები სათუთი და ყველა ლამაზი...
დედებს დაუყრიათ მხრებზე ნაწნავები.
ახარებთ შვილების ცელქობა, სირბილი,
ბავშვებს ტუჩებზე რძე არ შეშრობიათ
ეს არის ნიშანი იმათი ღიმილის.

კეცხოველის დედას რამდენი ცრემლი
დაღვრია შვილის სიმწუხარის გამო,
დაუნამავს ცრემლით სასაფლაო მიწა,
რომ მომავალ დედებს, შვილებს,
შვილიშვილებს
ეგრძნოთ სიხარული ასე მარადისად...
მუდამდღე ახალი ტფილისის განთიადს
ხვდებიან ახალის ფიქრით და ძალათი,
ზეიმში იღვიძებს დიდუბე, მთაწმინდაც.

დილა რომ დადგება წათელი, ცხოველი,
იღვიძებს მშვიდად, მოღიმარის სახით —
მეგლი კი არა—ცოცხალი კეცხოველი...

ზაფხულის დილა

მიწყნარდა წუხელ... ერთის წამითაც
არ მოუხუჭავს მაინც თვალები, —
ენთო დიდუბე, ვაკე, მთაწმინდა
თვალგახელილი ციცინათლებით...

აი, მოვიდნენ გარეუბნები
და შემოგიღეს ტფილისს კარები,
შენ ისე ტკბილად ესაუბრები —
ლექს კითხულობდეს განჯინკარელი!

შეუფერადდა ქალაქს თალები,
ზოგან ნათელი და ზოგან რუხი, —
აი, მოადგა ტფილისს ბაღებით
გარეკახეთი და სოღანლული...

ჰკრება ვარსკვლავი ცაზე გაკრული
და ცისკიდური ლურჯათ ენთება.
არის მღიმარი და ვაჟკაცური
ზაფხულის დილის შემოთენება...

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის პრეზიდიუმში

ამხანაგ ალექსანდრ ჩარკვიანის თავმჯდომარეობით შესდგა საქართველოს მწერალთა კავშირის პრეზიდიუმის მორიგი სხდომა. დღის წესრიგში დასმული იყო საორგანიზაციო საკითხები. პრეზიდიუმმა საქ. საბჭოთა მწერლების კავშირის პასუხისმგებელ მდივნად ერთხმად აირჩია ამხანაგი ალიო მაშაშვილი.

ქართული სცენის თვალსაჩინო ოსტატი

მხატვრული ნიჭი ბავშვობიდანვე გამოაჩნდა. ეკლესიაში მლოცველების ზურგზე ნახშირით ჰხატავდა ცხოველებსა და ფრინველებს. ხშირად მათრახიც მოხვედრია, მაგრამ თავისას მაინც არ იშლიდა. მამამ შვილს „მალიარობა“ არ აკადრა. მისი სიყრმის მეგობრები, შემდეგში ცნობილი მხატვრები გიგო გაბაშვილი და ო. შმერლინგი, ბავშვობისას გულდაწყვეტით შესცქეროდნენ ხოლმე გუნიას ცხოველ და მკაფიო ნახატებს. ეს ნიჭი შემდეგში გუნიამ თეატრში გამოიყენა და, ალბად, ამიტომაც ასე შესანიშნავი იყო მისი სადა და მეტყველი გრიმი.

რევოლუციონერებმა რომ ალექსანდრე მეორე მოჰკლეს, რეალური სასწავლებლის მოწაფემ ვ. გუნიამ დიდუბეში ფარულად „შესანდობელი ქელეხი“ მოაწყო და სიტყვა წარმოსთქვა. „ქელეხობის“ ამბავი პოლიციამ შეიტყო და მონაწილენი, მათ შორის გუნიაც, „ვოლჩი ბილეთით“ დაითხოვეს. მოსკოვში სასოფლო-სამეურნეო აკადემიის თავისუფალ მსმენელად შევიდა, მაგრამ მალე ქალაქიდან გააძევეს სხვა „არასაიმედო“ ახალგაზრდობასთან ერთად. გუნია ბოლომდე მეფის თვითმპყრობელობის შეურიგებელი მტრად დარჩა. როდესაც თავადაზნაურობის მარშალმა დრამატიულ საზოგადოებას მოსთხოვა ასი წლის მონობის აღსანიშნავ ზეიმში მონაწილეობის მიღება, გუნიამ და მასთან ერთად მთელმა დასმა სამარცხვინო ზეიმში მონაწილეობაზე უარი სთქვა. მაშინ იყო, რომ დრამატიულ საზ-ბის შემინებულმა თავმჯდომარემ ვასილ სულხანიშვილმა სრულიად თავი მიანება დრამატიულ საზოგადოებას.

1882 წელს გუნია დაუახლოვდა ქართველ აქტიორებს—ვასო აბაშიძეს, ალ. ყაზბეგს, ლ. მესხიშვილს და კ. მესხს. მათი ზეგავლენით იგი სცენაზე გამოდის.

დიდი მოკრძალება და უჩვეულო პასუხისმგებლობის გრძნობა მაყურებლის წინაშე გუნიას თავისი მდიდარი და ხანგრძლივი აქტიორული ცხოვრების ბოლომდე შერჩა. ამიტომაც იყო, რომ მის მიერ განხორციელებული სახეები მომხიბველობამდე მიღწეული დამაჯერებლობით იყვნენ აღვსილნი.

ვ. გუნია მწიგნობარი მსახიობი იყო. მისი ნაკითხობის არე მეტად დიდი იყო. მახვილგონიერი დაკვირვების უნარიც დიდი ჰქონდა და ამიტომაც იყო, რომ ყოველი მის მიერ განხორციელებული სასცენო სახე გაცხოველებული იყო ზომიერებით შერჩეული დამახასიათებელი დეტალებით. გუნია ერთი იმ შესანიშნავი რეალისტ-აქტიორთაგანი იყო, რომელიც დიდ ყურადღებას აქცევდა განსაკუთრებულ ტიპის, სახის იდეურობის ამოხსნას. თავის შემოქმედებაში განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა იმას, თუ რა უნდა განესახიერებინა, მაგრამ შინაარსის შესატყვის ფორმის მოძებნაზედაც იგი გულდასმით და ხანგრძლივად მუშაობდა.

გუნიას თამაშში არ იგრძნობოდა პოზა. თავისი ნიჭის მომწიფების დროიდან როლის ასრულებაში გუნიას არასოდეს აღარ შეჰპარვია სიყალბე. სერიოზული მუშაობით მან შეიაღწია ისეთ ოსტატობას, რომ მხატვრული სისადავით და ბუნებრივობით აცხოველებდა თავის მიერ შექმნილ სცენიურ სახეებს. ხავერდოვანი ხმა ჰქონდა, ვაჟკაცური, მოსასმენად საამო. ქართულის კარგი ცოდნით გამართული მისი მეტყველება მისაბაძი იყო. ტემპერამენტი მას ჰყოფნიდა „მეფე ლირისა“ და „ოტელოს“ დასაძლევად. ცხოველი სიმართლით, აზრის აღმძვრელი სურათოვანობით, მხატვრული სისადავით და ბუნებრივობით გამართული თამაშით მან დიდად გაამდიდრა ქართული აქტიორული შემოქმედების რეალისტური სკოლა, და ამ მხრივ მისი შემოქმედება უთუოდ შესასწავლია.

ვ. გუნია განსაკუთრებული მზრუნველობით დასტრიალებდა თავს

ახალგაზრდა ნიჭიერ აქტიორებს. მან პირველმა შემოიღო გამოსაცდელი წარმოდგენები. ვალერიან გუნიასაგან ბევრით არიან დავალებული ნინო დავითაშვილი, ელო ანდრონიკაშვილი, ალ. იმედაშვილი, ნ. გვარაძე, შ. გომელაური, ჰ. ფრანგიშვილი და სხვ.

გუნიამ გაიზიარა ქართველ მოღვაწეთა ბედი. მას საშუალება არა ჰქონდა, პირობები ხელს არ უწყობდა, რომ თავისი საყვარელი სცენისა და აქტიორული შემოქმედებისათვის მოენდომებინა მთელი თავისი დრო, ნიჭი და შესაძლებლობა. ვ. გუნია დრამატურგიც იყო, დასის გამძღოლიც, აქტიორიც, რეჟისორიც, მწიგნობარიც. გუნიას სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ განსაცვიფრებელი ენერგია, შრომის მოყვარეობა, პასუხისმგებლობის გრძნობა და ცოდნა პირნათლად აჩენდა მას მოღვაწეობის ყველა დარგში. გარდა იმისა, რომ ვ. გუნიამ ქართულ სცენას შესძინა რამდენიმე ათეული ორიგინალური, თარგმნილი და გადმოკეთებული პიესა, იგი თეატრის გარშემო მოწინავე ლიტერატურული ძალების შემოკრეფასაც კი ახერხებდა. მან დაუბრუნა შექსპირის თარგმანს ივანე მაჩაბელი, მან გამოიყვანა სამწერლო ასპარეზზე შიუკაშვილი.

ვ. გუნიას შესანიშნავი ნიჭისა და მრავალმხრივი შესაძლებლობის სრული გაშლა ცარიზმის დუხჭირ პირობებში სახსარმოკლებულ რეგოლუციამდელ ქართულ სცენაზე. ცხადია, შეუძლებელი იყო. მაგრამ ვ. გუნიას ღირსებაც ის არის, რომ იმ დუხჭირ პირობებში, ცარიზმისაგან ქართული თეატრის დევნის წლებში იგი არც ერთხელ არ მისულა სასოწარკვეთილებამდე, არც ერთ დღეს არ გაუნებებია თავი ქართული თეატრისათვის. პირიქით, იგი ამხნევებდა თავის თანამშრომელთ, ნერგავდა დასში სასცენო საქმისადმი სიყვარულსა და თავდადებას და თავისი სიცოცხლეც და ჯანიც თავის საყვარელ თეატრს შეალია.

ვ. გუნია ბედნიერი იყო, რომ მოესწრო სამშობლო ქვეყნისა და მისი სასცენო ხელოვნების აყვავებასა და გაფურჩქვნას, ახალი ნიჭიერი აქტიორული ძალების წამოზრდასა და შემოქმედებითს დავაჟკაცებას. ვ. გუნია ბედნიერი იყო იმით, რომ საქართველოს სსრ მთავრობამ მას მისი ღვაწლი დაუფასა და სახალხო არტისტად იქნა აღიარებული.

ვ. გუნიამ თავისი მდიდარი აქტიორული შემოქმედებით უკვდავჰყო თავისი სახელი.

დ. ჯანელიძე

მინიატურები

ალიო მაშაშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

1. მზის ქანდაკება

ქარში, დილამდე ნისლი გაჰქრება,
ბასთან ვარსკვლავიც ჰქრება მრავალი,
თბილისს ათენებს მზის ქანდაკება
მთაწმინდის ქედზე ამომავალი!

2. კაცის მიზანი.

კაცი ხარ, გმართებს სამშობლოს აზრთან
იდგე, ებრძოდე ჭირს და ჭრილობას,
და გიხაროდეს მეგობრის გაზრდა,
ვით შენი გაზრდა, გაფურჩქვნილობა!

3. საღამო ზღვისპირად.

დასავლეთისკენ ენთო ხანძარი,
ცა საავდაროდ იღრუბლებოდა,
მწუხრი დგებოდა, უზარმაზარი
მზე შუაზღვაში იღუპებოდა!

4. მებრძოლი.

თუ მებრძოლი ხარ, ხმალში, სროლაში
ეცადე მტერმა რომ არ დაგასწროს,
ეცადე: ცეცხლად გაშლილ ბრძოლაში
ტყვიას გაექცე, მტერს კი—არასდროს!

5. ლისის ტბა.

აი, ლისის ტბა, ანკარა, წმინდა,
შიგ ჩაძირულან ღრუბლის ქედები,
ქარმა დაჰბერა, ტალღები წყლიდან
უცებ აფრინდენ, როგორც ვედები!

6. ბუტიაობა.

თემც გიჭებუტე, გაწყდა ბილიკი,
ჩემი კაცობა არ გსურს არ აქო,
ხომ შეიძლება იჯდე პირიქით
და მაინც სწორად ილაპარაკო?

7. ტყეში.

აი, ხშირი ტყე ნაძვის, ჩინარის,
ჩირგვში გზას იკვლევს ქარი წვალებით,
და ფოთლებიდან ცა უჩინარი
მიცქერს არწივის ლურჯი თვალებით!

8. ალიოშინის მოლოდინში.

ალმა იფეთქა, მინდორ-ველები
ვარდისფრად ოდნავ განათდენ, მაშინ
ჯიქურ შეასკდენ ცას ფრინველები
რომ ვარსკვლავები აკრიფონ ცაში!

9. კაცი და ხე.

მოსჭრიან ხეებს, რითი სხეული
ისევ იფეთქებს მწვანე ბუჩქებად,
ერთხელ სიცოცხლე—გადამსხვრეული
კაცი ხომ აღარ გაიფურჩქნება?

10. მერცხლის გოდება.

ბუდეც... ბარტყებიც სულ გაწყვეტილან,
გაჭირვებული ჭყივის მერცხალი,
ზის ქახდარაზე, გულდაწყვეტილად
ჭყივის, ცრემლი სდის, ვით ნაპერწკალი!

11. აზრი.

აზრი ცეცხლია, არა სანთელი
ბრელს დააჯახე,
სახთელს ჩააქრობს ჯორიანტელი,
ცეცხლს—გააჩაღებს!

12. დეკემბრის საღამო.

დეკემბერია, აივანს ათოვს,
ჰა, მიიწურა დღე ოცდაათი,
ფიქრში ვარ, ვზივარ ოთახში მარტო,
ბერქვეშ ჭრიჭინებს კედლის საათი!

13. მტრის განზრახვა.

ცა—ელვიანი საშიშია
არა მქუხარი,
მტერი განზრახვით საშიშია,
არა მუქარით!

14. ზამთრის ღამე ქალაქში.

თოვს! ერიამულით ეცემა თოვლი
გადაქცეული ურიცხვ პეპლებად,
ელნათურების შუქებზე თრთოლვით
ეცემა, იწვის და იფერფლება!

15. თუთარჩელა.

ვარსკვლავთ მისნებმა მოიხსნეს ჩადრი,
თან გაატანეს უდაბნოს ქარებს,
ცაში მიბჯენილ ჭაღარა ჭადრის—
ტოტზე ნელნელა ჩამოდის მთვარე!

16. ჭაღარა.

ადნობს თოვლიან მთებს თაკარა მზე,
წყალნი რძისფერად აღელდებიან,
ერთხელ დათოვლილ ჩემს ჭაღარაზე
თოვლის ფიფქები აღარ დნებიან!

17. ვაზი-ვენახით.

მკერდ-გავსებული ვაშლის ხეხილით
გნახე, ნეტავი სულ არ მენახე,
ტანზე თმის-კონა შემოგრეხილი
ვინ ხარ? ქალი-თუ, ვაზი ვენახით?!

18. სიყვარულის ახსნა.

ქალს თითქოს ცეცხლი მკერდს მოდებოდეს,
ეწვის პირსახე როგორც პატრუქი,
ვაჟი ენუკვის: გეცოდებოდე
კაცი უმწეო და უბადრუკი!

19. წერილი.

ჰა, დავასრულე კიდეც წერილი,
გამოვატანე ფიქრთა შევარდენს,
სივრცეს გავყურებ თვალდასერილი,
როდის მოატანს, ნეტავ, შენამდე?

20. ფოლადის კაცი.

თავგამოდება მტერთან ბრძოლაში
არის ფოლადის კაცის ბუნება,
იქნებ ის გატყდეს ვაჟკაცობაში,
მაგრამ არასდროს არ იღუნება!

21. გათენება სოფლად.

სოფლად გაისმის ხმა ადრეკვანი,
საგანთიადოს მღერის ბულბული,
მზემ ამოუშვა სხივთ შადრევანი
და გაარღვია ცა მოლრუბლული!

22. „ვეფხის ტყაოსანი“

ხშირად შემიპყრობს თქმული საოცრად
ძველი ამბავი უხვი, ფერადი,
გავხსნი, ვკითხულობ „ვეფხის ტყაოსანს“,
გალიმებული მისმენს ბელადი!

23. პოეტის ეპიტაფია

ვიყავ ეპოქის ფიქრთა მფლობელი,
სისხლის წვეთებით ვწერდი ქალაღდებს,
ამა ცხოვრების საგალობელი
დიდ საბჭოეთის ცას შევღაღადე!

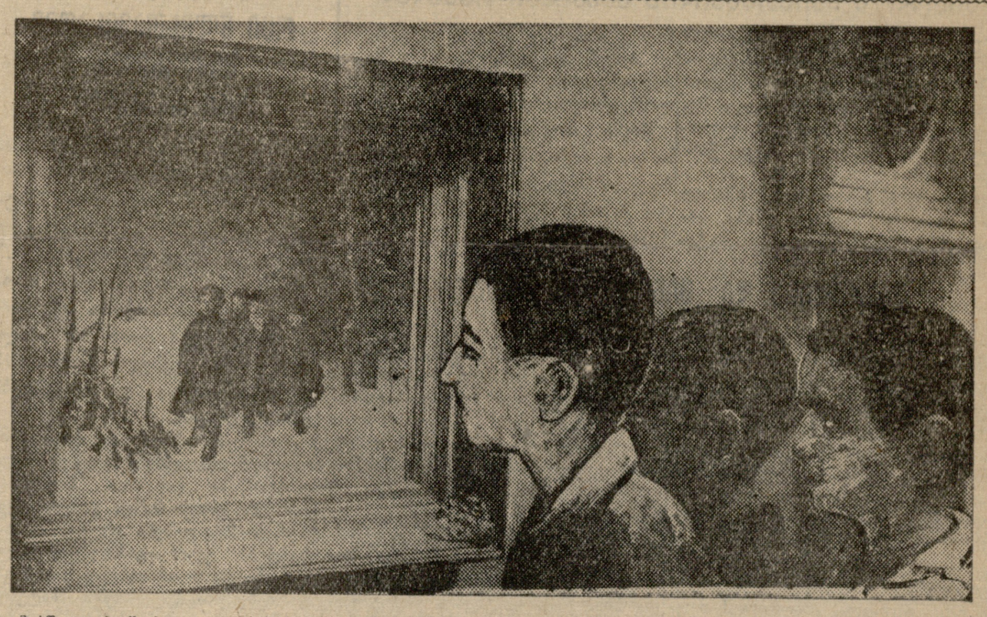

მოსწავლე ბავშვები ათვალიერებენ რიბაკოვის სურათს „სკოლიდან დაბრუნება“ (ტრეტიაკოვის გალერეის სურათების გამოფენა ტფილისში).

მცირე შენიშვნა დიდი საქმის გამო*

კონსტანტინე გამსახურდია

II

რამდენად უყურადღებოდ ეკიდებიან ქრესტომათიებში გამოქვეყნებულ მასალებს განსაკომი, რედაქტორი, შემდგენელი და კორექტორი, ამის ერთიერთ საბუთად ესეც კმარა: ა. მკედლიძისა და ი. სიხარულიძის მიერ შედგენილი ბიოგრაფიის მიხედვით ა. ყაზბეგი დაბადებულა 1848 წელს, ხოლო თაბუკაშვილის და შარაბიძის ქრესტომათიაში 1847 წელია ნაჩვენები. ბ. კეკელიძის ქრესტომათიის მიხედვით ნიკო ლომოური 1852 წელს დაბადებულა, ხოლო თაბუკაშვილის და შარაბიძის გარაუდით 1853 წელს.

ახლა ეს მიბრძანეთ, როგორ გიგიოს მოწფემ როდის დაიბადა ა. ყაზბეგი ან ნ. ლომოური?

სავსებით მექანიკურად დალაგებულია ბ. კეკელიძის ქრესტომათიის ახალ გამოცემამიაც ლიტერატურული მასალა. მეხუთე გვერდზე ასეთ სიბრძნეს ამოიკითხავთ: „ა. ჩაქავაძე მე-19 საუკუნის მწერლობის დამწყებად ითვლება“.

რას მოსწავლის ლიტერატურის დამწყებნი? თუ დაწყობახეა საქმე „კალმასობის“ ავტორი რად დაიგიწყა შემდგენელს? (საერთოდ უცნაურია ი. ბატონიშვილი არც ერთ ქრესტომატიაში რომ არაა შეტანილი). ბ. კეკელიძე აქაც იმეორებს ჩემს მიერ უკვე აღნიშნულ შაბლონებს. „ილიამ ა. წერეთელთან ერთად საფუძველი ჩაუყარა ეროვნულ რომანტიკას“.

ხოლო „ა. წერეთელი ილია ჭავჭავაძესთან ერთად ყველაზე ნაყოფიერი მოაღვლეა და პოპულიარული პოეტი იყო“. (იხ. გვ. 247 შედ. ლერმონტისა და ფუშკინის მიერ შედგენილ ქრესტომათიებს.). იქვე ასეთ რამეს სწერს ბ. კეკელიძე: „ალაკი ძალზე დაუახლოვდა ხალხს“, ეს „ძალზე“ უაზრო თქმაა.

ამ ბიოგრაფიიდან ეტყობილობთ, რომ ალაკი პირველი პროფესიული მწერალი ყოფილა თურმე.

არც ეგაა სწორი. ალაკის მამულები რომ არ ჰქონოდა და მუდმივი მატერიალური დახმარება, ცხადია, იგი თავის ჰორიზონტით შორს ვერ წავიდოდა. კეკელიძესაც, როგორც სხვა დანარჩენს შემდგენლებს ასეთი თქმები აქვს: „ძალზე ნაყოფიერი, დიდი, შესანიშნავი“. დაეთ კლიდიშვილს „საპატო მწერალს“ უწოდებს შემდგენელი. დ. კლდიაშვილი დიაბაც დიდი პატივისცემის ღირსია, მაგრამ ეს ხომ არ არის მწერლის შემოქმედების კრიტიკულად გახსნა და ასე წარმოდგენა?

სარეზენციო წიგნი განკუთვნილია მე-9 და მე-10 კლასისათვის, ამ სახელმძღვანელოში ჭარბად უნდა იყოს წარმოდგენილი უახლესი ქართული პროზა, ბრწყინვალე ქართული პროზაული ეპოსის „ეთეოლანის“, „ამირანის“ და სხვა ნიმუშები, დასავლეთისა და მომე რესპუბლიკების ლიტერატურანი და სხვა.

ცნობილია, ამ მხრით დიდი საქმე გაკეთა ქართულმა საბჭოთა მწერლობამ, თარგმნილია მრავალი ბრწყინვალე კლასიკური, როგორც პროზის, ისე პოეზიის ფონდიდან. მრავალი შესანიშნავი პოეტი და პროზაიკოსი ევროპისა, რუსეთისა და უკრაინისა. ქრესტომათიის შემდგენელთ ეს არც შეუშნეველიათ.

კეკელიძის სახელმძღვანელოს 332 გვერდზე ასეთ უაზრობას ამოიკითხავთ:

„ეაეა არარეულებრივი სიყვარულითა და ოსტატობით ასახავს თემის ვინაი საუკუნოებრივი ტრადიციებით სწრაფად იშლება, პიროვნება იღვიძებს და სიათებით ნიჭიერი მწერალი კარგად ამჩნევს, რომ თემის ყოფაცხოვრება თავისი საუკუნოებრივი ტრადიციებით სწრაფად იშლება, პიროვნება იღვიძებს და მხედრდება დაბავსებული თემის ტრადიციების წინააღმდეგ“.

ეს აბზაცი მთლიანად და უცვლელად ამოწერილია ჩემს მიერ.

აქ ურთიერთში არეულია შემდგენელის უვიცობა, რედაქტორის დაუდევრობა და კორექტორის უყურადღებობა.

იქვე: 334 გვერდზე ასეთი მარგალიტიც შეგხვდებათ: „ხალიჩის დიდ ღამეებში“ ღამე გრძელია და არა „დიდი“.

როგორც განსახკომმა, ისე სახელმძღვანელოს შემდგენლებმაც ანგარიში უნდა გაუწიონ ერთ გარემოებას.

ლიტერატურული წარსული ჯერაც სავსებით ვერაა კრიტიკულად შეფასებული. შაბლონურ ქრესტომათიებსა და ზოგიერთი კრიტიკოსების წყალობით ჩვენში ყველა მიცვალებული მწერალი, რომელსაც ნაგრძნობია უცხოურია და უწერია, კლასიკოსების ფონდშია გადარიცხული.

კლასიკოსი ეწოდება მხოლოდ იმ მწერალს, რომელიც როგორც თავისი ოსტატობის, იდეურობის, ისე ენისა და სწორწერის მიხედვით განაგრძობდა ამა თუ იმ მწერლობის მიერ ადებულ მაგისტრალურ გზს პოეტურ მეტყველებისას.

სხვანაირი მასშტაბით ჩვენ ვერასოდეს დავადგენთ, მწერალთაგანი, რომელია კლასიკოსი და რომელი არა.

შესაძლოა მწერალი საინტერესო იყოს, მაგრამ კლასიკოსად არ ჩაითვალოს.

ბასული საუკუნის მწერალთა შორის ბეერს ელემენტარული, თანმიმდევრული სწორწერაც არ გააჩნდა.

ქართული ენის საერთო დონის დაქვეითების მეოხებით, ასეთნი თითქმის იმავე კილოკავებზე სწერდნენ, რომლითაც მათი. ვე გმირებს ალაპარაკებდნენ.

ფრიად საინტერესო მწერალი იყო ალ. ყაზბეგი, მაგრამ ვინ იტყვის მისი ენა კლასიკურიაო?

ამიტომაც ჩვენ სავსებით დროულად და შრთეულად მიგვაჩნია ამჟამად ასეთი საკითხის დაყენება: ხსენებული კათეგორიის მწერლების ნიმუშები, ქრესტომათიაში შეტანისას უნდა შესწორდეს ორთოგრაფიული-ლად, **როცა ამ ფრაგმენტებს ვათავსებთ ახალთაობისათვის განკუთვნილ გამოცემაში.**

ცხადია, ასეთი ოპერაცია უნდა მოახდინოს განსახკომის მიერ არჩეულმა კომპეტენტურმა კომისიამ მწერლებისამ.

ბ. კეკელიძის და სხვ. მიერ გამოცემულ ქრესტომათიაში (იხ. გვ. 77) ა. ყაზბეგს ასეთი ფრაზები მოეპოება: „ყველა თავის გული-სთქმას ჩაჰბრუნებოდა“.

66 გვ. „მხედრები სულ ყმაწვილები, ნარჩევი და ერთიერთმანეთზე ლაზათიანები იყვნენ“.

68 გვ. „გუგუა იწოდა სურვილით, რომ თავისა სანატრელი ძიძისათვის თვალი შეეკრა და ონისე კი, რომ ქორბრიგი თვალი გაეყარა ვისთვისმე განურჩევლად, ვინც ეუნდა ყოფილიყო. ოღონდაც არის, მის თვალებსაც ელვარება ჰქონოდა“.

ევდოშვილის „მუშაში“ ვკითხულობთ: „დედის ნანასა ქარი სისინით
ქოხს შემოკრილი ბანსა აძლევდა“.

იქვე: „ჩემ და **ჩემებრივ** მაშარალთა ბედი“. „მკერავი ქალის სიმღერაში“:

„ჩვენთვის ვამზადებთ სოფდარ-სამარის“.

ქართული ენა მთელი საუკუნის მანძილზე სახელმწიფოს მზრუნველობის გარეშე იდგა, ქართული სიტყვის ალამდარობას ეწეოდა რამდენიმე თავგამოდებული მწერალი, მაგრამ ყოველ მათგანს საკუთარი სწორწერა ჰქონდა. არ გაგვიჩნდა არც უნივერსიტეტი, არც აკადემია, არც ლექსიკოგრაფია, არც ორთოგრაფიის სახელმძღვანელონი, ამ გარემოებამ ბუნებრივად დაღი დაასვა გასული საუკუნის მწერალთა მეტყველებას და ნაწილობრივ ჩვენისაც ამ სენითაა დაავადებული.

ვგულისხმობ მეტყველებისა და მართლწერის აღრევას.

საუკუნეზე მეტია რაც საფრანგეთის, რუსეთის, გერმანიის და ინგლისის აკადემიები, მეცნიერები, განსწავლული მწერლები მართლწერის უნიფიკაციისათვის იბრძვიან, მათ მოეპოებათ კოლოსალური ლექსიკონები, სწორწერის ცნობარები და უწყებანი სადაც ყოველი ასოს და სასვენი ნიშნის გამო გამუდმებული პოლემიკაა. წარმოუდგენელია საფრანგეთის სკოლების სახელმძღვანელოში უცვლელად დაბეჭდონ რომელმე ავტორის მწერალი, ვინც არ უნდა იყოს იგი.

სახელმწიფოური ზრუნვა ქართული მართლწერის უნიფიკაციისათვის ჩვენს ეპოქაში დაიწყო მხოლოდ, ჯერაც მრავალი ნორმა სავსებით კრიტალიზირებული არაა, მაგრამ მაინც ბევრი რამ გაკეთდა.

ასეთ პერიოდში მომატებულის გულისყურით უნდა მოვეკიდეთ ახალი თაობისათვის მისაწოდებელ მასალის გამოცემას, რათა მას არ შეეურყნოთ მეტყველება.

კრიტიკული დამოკიდებულება თუ არ ახლავს ჩვენს პატივისცემას წარსულის მწერლობის მიმართ, ახალი თაობანი ჯეროვანად ვერ აითვისებენ ამ მემკვიდრეობას.

ეულტურა თაობათა დავის შედეგია, წარსულის კორექტივის და ახლისთქმის ჯამი.

ეარგონული და პროვინციული გამოთქმებით დაზარგილია გ. ერისთავის დრამები. თუ მისი ენა შეუსწორებლად მივაწოდეთ ახალთაობას, უეჭველად საზიანო იქნება ეს.

უთუოდ უნდა შესწორდეს დ. ჭონქაძის, ნ. მეგრელის და სხვათა ენაც. „სურამის ციხის“ მეორე აბზაცში შემდეგს ვკითხულობთ:

„იყო ერთი იმ მშვენიერ საღამოთაგანი, რომლითაც სიცხის გარდა ისე მდიდარია ჩვენი საქართველო“.

იქვე: „ყმაწვილებმა ის იყო იბანეს“ და სხვ.

იქვე „დაბოლოვეს ნიკოზე“.

იხ. მჭედლიძე, ი. სიხარულიძე, გვ. 33: „ნატოს თვალები **იყურებოდნენ** ისე“.

გვ. 49 „ეე ვიყავ, ნატო რომ **მიყურებდა** ხოლმე, სწორედ კატის მდგომარეობაში, როდესაც იმის ესმენდნ ზურგზე ხელს“.

იქვე: „იყო იმისთანა, რომ სულ ყველასთვის უყურებია სხვა გომბიოებივით“.

„ნატო იყო ლამაზი, მაგრამ რა იყო იმაში უფრო მშვენიერი, — ეს იმის თვალები“.

„შეგნიშნავს, როგორ ეყურებია შენთვის დედაშენს“.

იმავე ქრესტომათიის 52 გვ.

„ჩემი გარეგანი ცხოვრება იყო ძლიერ კარგად, მაგრამ რა **სრულდებოდა** ჩემს გულში, ის უწყოდა მხოლოდ ღმერთმა“,

გვ. 40:

„ეს დედაკაცი ჩემ სულსაც ხედავს, ეტყობოდა ის არ ეკუთვნოდა იმგვარ ქალთა, რომლნიც თავის ცხოვრებაში არ გაირჯებიან არც ერთი საგნის გასასჯელად“.

გვ. 63:

„რაც კი რამ საიდუმლოება იცოდა მკრთხავმა, სულ ყველა ასწავლა და მიაჩემა კითხვა ყოველთათვის, ვინც კი მივიდოდა საკითხავად“.

ვ. წერეთლის ქართულიც მოითხოვს ორთოგრაფიულ რეგიზიას.

მოთხრობა „ოუხი მგელი“ გადაიკითხეთ. პირველივე აბზაცის ბოლოში (იხ გვ. 293):

„მზის სხივებს ღრმა ჭალები სინათლეზე გამოყავდა“.

აქვე მრავალგზის გვხვდება იმერული ფორმა: „გაეთავებია, გაეგანიერებია“. და სხვა.

„აქა იქ მოსჩანდა დარბაზები ეზოგარშემოსილნი და ყანა საბალახოიანა“ (გვ. 293)

„საწიოკე მთა ეკუთვნოდა ას კომლ მეგბატონეს, რომელთა შორის ირიცხებოდა ჯიბიაშვილიც“.

იქვე ასეთი გამოთქმაა: „სერებზე და შიგ ქალაქი მიფანტული“.

„**რახან** მისი სიკვდილის შემდეგ ოთხი ვაეაცი დარჩა“.

„სახე მგელსავით წამწვეტებული ცხვირით იყო დამშვენებული“.

„წაწვეტებული მგელსავით? განა მგელი წვეტიანია? შესაძლოა მგლის ცხვირისებრ წაწვეტებული და არა „წამწვეტებული“. (გვ. 298).

ამავე ქრესტომათიაში მოთავსებულ „ელესოს“ ნაწყვეტში (იხ. გვ. 341) „იქვე მიმსხდარიყვნენ დანარჩენი მოხუცი ხალხი და გაჩუმებულნი ყალიონს სწევდნენ“ (ხალხი მიმსხდარიყვნენ? სად იყო ან შემდგენელი ან რედაქტორი ამ დროს?)

იქვე: „ჩეჩნები დდეს გაჩუმებულიყვნენ, როგორც ქარიშხლის წინთ, რომელიც ეუზადება ამ სიმშვიდიდან ერთბაშად გრგვინვად გადაქცევას“. „და გამოისმა ჭიანურის ხმა“ (გვ. 342).

ახლა შემდგენელთა ქართულის გამოც უნდა მოგახსენოთ.

ქრესტომათიების შემდგენელნი საერთოდ გაურბიან წერას.

დანიელ ჭონქაძის ბიოგრაფიაში ვკითხულობთ:

„დანიელ ჭ-ძე იყო გლეხი, მამა და ბიძეები სასულიერო წოდებას ეკუთვნოდნენ. აქ უეჭველ კურიოზთან გვაქვს საქმე ადამის ეამს ალბათ ყველა ჩვენთაგანის წინაპარი გლეხი იქნებოდა, მაგრამ თუ მავანისა და მავანი კაცის მამა მღვდელი იყო, იგიც მიეკუთვნება სასულიერო წოდებას. რა შუაშია აქ ბიძეები?

ოც სტრიქონიან ბიოგრაფიის ბოლოს ასეთ სიბრძნესაც ამოიკითხავთ. გარდა „სურამის ციხისა“ სხვა მის მხატვრულ ნაწარმოებებს ჩვენამდის არ მიუწევია“. რაო ვითომ მე-12 ს-ში ხომ არ უცხოურია დ. ჭ-ძეს? სხვა რამეც რომ დაეწერა, ჩვენამდის მოაღწევდა კიდეეაც, ვიხმალო ქრესტომათიის შემდგენელს მოეპოვებოდეთ ცნობა მათ შესახებ?

228 გვ. შემდგენელნი ასე განმარტავენ ელეგიას: „ელეგია პოეტური ნაწარმოების სახეა, რომელიც გამოხატავს პოეტის ნაღვლიან განწყობილებას“.

კარგად არა სცოდნიათ პატივცემულ პედაგოგებს ეს საქმე.

ელეგია ლირიკულ-ეპიური ლექსია დისტიხებად დაწერილი, სევდიანი ლექსიც.

აკაკის ბიოგრაფიის შემდგენელნი სწერენ: აკაკი „მიემგზავრება პეტერბურგში“ თუ პეტერბურგს? (გვ. 229).

ა. ყაზბეგის ბიოგრაფიაში ასეთი ჭაოსულიც გვხვდება: „ამიტომ მან თავისი თავი განსაკუთრებულ **ჰირად** წარმოიდგინა და შეძულებულ მასში პატიმოყვარეობის გრძნობა“ (გვ. 341).

ყაზბეგი დაუახლოვდა „მწყემსთა ცხოვრებას, რომელიც მას პატარაობიდან **იტაცებდა**“. ამ ქრესტომათიაში არ მოხვედრილა არც ერთი თანამედროვე ქართველი მწერალი, უკანასკნელ გვერდზე მოთავსებულია პუშკინის ერთი ლექსი.

სავსებით უგემრად და პრიმიტიულად გამოც

ჩინელი მწერალი ემი სიაო ჭუილისში

23 აგვისტოს თბილისს ესტუმრა ცნობილი ჩინელი რევოლუციონერი პოეტი ემი სიაო. მან დაათვალიერა ჩვენი დედაქალაქი, ინახულა მუზეუმები, კულტურულ - საგანმანათლებლო დაწესებულებები, ეწვია მცხეთას, საგურამოს, კოჯორს.

25 აგვისტოს მოეწყო ქართველ საბჭოთა მწერლების და ხელოვნების მუშაკთა შეხვედრა ემი სიაოსთან. საქართველოს საბჭოთა მწერლების სახელით სტუმარს მიესალმა ამხანაგი სანდრო ეული.

მოკლე მოხსენებით ჩინეთის თანამედროვე რევოლუციურ მწერლობაზე გამოვიდა ემი სიაო.

— ბედნიერი ვარ, — ასე დაიწყო მან თავისი მოხსენება,—რომ ჩამოვედი მსოფლიო პროლეტარიატის ბელადის დიდი **სტალინის** სამშობლოში, გენიალური პოეტის შოთა რუსთაველის სამშობლოში. მიიღეთ მხურვალე სალამი ჩინეთის ხალხიდან, მისი მოწინავე ინტელიგენციიდან, რომელიც მთელ ხალხთან ერთად იბრძვის ფრონტებზე ჩინეთის დამოუკიდებლობისათვის, თავის ნაციონალური კულტურისათვის. მთელი კრება მქუხარე ოვაციას უმართავს და ემი სიაოს სახით მიესალმება რევოლუციურ ჩინეთს.

შემდეგ ემი სიაო ხალხით გაჭედილ დარბაზს მოუთხრობს ჩინეთის ხალხის გმირულ ბრძოლის ამბებს, აცნობს იმ დიდ როლს, რომელსაც ამ ბრძოლაში ასრულებენ ჩინელი მწერლები, მხატვრები, არტისტები, მეცნიერების და კულტურის მუშაკები. ჩინეთის მოწინავე ინტელიგენცია, როგორც ერთი კაცი, გამოეხმაურა ჩინეთის კომუნისტური პარტიის მოწოდებას და მხურვალე მონაწილეობა მიიღო ნაციონალური ანტი-იაპონური ფრონტის ორგანიზაციაში. ემი სიაო ვრცლად შეჩერდა იმ ბრძოლის ეპიზოდებზე, რომელსაც ჩინეთის ხალხი აწარმოებს იაპონელ მტაცებლების წინააღმდეგ. სამი წლის წინათ გარდაცვლილი დიდი ჩინელი მწერალი ლუ სინი — ამბობს იგი. — სიკვდილის წინ მხურვალედ მოუწოდებდა მწერლებს გაერთიანებისაკენ. ლუ სინი სწერდა: „მე ვიცავ ნაციონალური ანტიიაპონური ერთიანი ფრონტის პოლიტიკას, რომელიც წამოაყენა ჩინეთის რევოლუციურმა პარტიამ.“ ეს დიდი ჩინელი მწერალი ბოლომდე დარჩა იაპონური იმპერიალიზმის შეურიგებელ მტრად. ლუ სინის განსაკუთრებულ ღვაწლს ერთიანი ნაციონალური ფრონტის შექმნის საქმეში წარმოადგენს მის მიერ ჩინელი ტროცკისტების მხილება, მის მიერ მათი გამომჟღავნება, როგორც იაპონელი იმპერიალიზმის აგენტებისა ჩინეთში. „თქვენს მაღალ თეორიას,—სწერდა ლუ სინი ჩინელი ტროცკისტების მისამართით, — სიხარულით ღებულობს იაპონიის იმპერიალიზმი, — თქვენი მოქმედება ეწინააღმდეგება ჩინელის ეტიკას და ღირსებასო. ჩინეთის

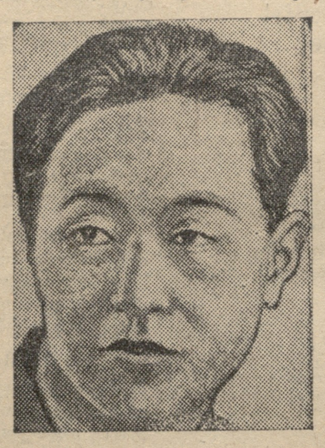

საუკეთესო მწერლები დღეს განაგრძობენ იმ საქმეს, რომელსაც საფუძველი ლუ სინმა ჩაუყარა. ემი სიაო ასახელებს უკანასკნელ ორ წელში გამოქვეყნებულ მრავალ მხატვრულ ნაწარმოებს, რომლებიც ჩინეთის ხალხში ნერგავენ უსაზღვრო სიძულვილს იაპონელი დამპყრობელებისადმი და მოუწოდებენ მასებს შეურიგებელი ბრძოლისაკენ დამოუკიდებლობისათვის. არასოდეს ჩინეთის ხალხი ისე გაერთიანებული არ ყოფილა, როგორც დღეს. იგი აღსდგა გადამწყვეტი ბრძოლისათვის. განსაკუთრებულ სიმამაცეს იჩენენ ჩინელი ქალები, რომლებიც მხარში უდგანან თავიანთ მამებს, ძმებსა და ქმრებს. მწერალთა წრიდან ხალხის განსაკუთრებული სიყვარული დაიმსახურა კომუნისტმა მწერალმა ქალმა ტინ ლინმა. მან შეადგინა მწერალთა, მხატვართა და მსახიობთა მთელი დასი, რომელიც ფრონტებზე მოგზაურობს, მართავს ანტიიაპონურ პატრიოტულ სპექტაკლებს და ლიტერატურულ საღამოებს. დიდი პოპულარობა მოიპოვა აგრეთვე მთელს ჩინეთში მშრომელ ქალთა დასმა, რომელიც უმთავრესად შანხაელი მუშაქალებისაგან შესდგება და რომელიც მოაწყო მწერალმა ქალმა ხუ ლანჩიმ. ამ ახალგაზრდა პატრიოტ ქალების ენტუზიაზმი აღფრთოვანებს და გმირობისაკენ მოუწოდებს ფრონტზე მებრძოლ ჯარისკაცებს, ბრძოლის სულისკვეთებით გაიმსჭვალენ ბავშვებიც კი, რომელთაგან ბევრმა ხელში იარაღი აიღო. ბავშვების ერთმა ჯგუფმა მოაწყო მოძრავი თეატრი, რომელიც მართავს სპექტაკლებს ჩინეთის ქალაქებში. ხალხი მათ აღტაცებით ხვდება.

ჩინეთის ხალხის ასეთი ერთსულოვნება დამპყრობელებთან ბრძოლაში, მთელი მოწინავე კაცობრიობის სოლიდარობა ჩინეთის ხალხისადმი, მსოფლიო პროლეტარიატის ბელადის ამხანაგ სტალინის გამამხნევებელი, მომწოდებელი სიტყვა — ჩინელი მშრომელი მასებისადმი, თავდებია იმისა, რომ ჩინეთის ხალხი გაიმარჯვებს.

ემი სიაოს ამ სიტყვებს მთელი დარბაზი მქუხარე ტაშით ხვდება.

შემდეგ ამხანაგებმა ვ. წულუკიძემ, ირ. აბაშიძემ, გ. ბუხნიკაშვილმა დამსწრეებს გააცნეს თვით ემი სიაოს ლიტერატურულ-საზოგადოებრივი მოღვაწეობა. ემი სიაო საბჭოთა კავშირში ერთერთი მეტად პოპულარული ლიტერატორია, რომელიც საბჭოთა ჟურნალებში ათავსებს ლექსებს, სიმღერებს და წერილებს ჩინეთის ლიტერატურულ ცხოვრებაზე. იგი ახალი რევოლუციური პოეზიის ერთერთი თვალსაჩინო წარმომადგენელია, რომლის შემოქმედება ხასიათდება პრობლემების აქტუალობით, დიდი ოპტიმიზმით და მტკიცე რწმენით რევოლუციის გამარჯვების აუცილებლობაში. ემი სიაოს დიდ პოეტურ ღირსებაზე ლაპარაკობს ის ფაქტი, რომ მის ლექსებს მღერის დღეს მთელი ჩინეთის ხალხი და მისი რევოლუციური არმია. ქართველი მკითხველის სიმპატიას ემი სიაოსადმი აძლიერებს ის გარემოებაც, რომ ამჟამად იგი მუშაობს „ვეფხის ტყაოსნის“ გადასათარგმნად ჩინურ ენაზე.

საზოგადოების თხოვნით ემი სიაომ წაიკითხა რამდენიმე თავისი ლექსი ჩინურ ენაზე და მათი რუსული თარგმანი, რომელმაც დამსწრეებში დიდი აღტაცება გამოიწვია. მქუხარე ტაშის ცემით შეხვდა თვით ემი სიაო და აგრეთვე საზოგადოება ილო მოსაშვილს, რომელმაც წაიკითხა შესანიშნავად თარგმნილი ემი სიაოს ლექსი „დაჭკრა საათმა“. ემი სიაოსთან შეხვედრა გადაიქცა ჩინელი ხალხისადმი სოლიდარობის დიდ დემონსტრაციად.

26 აგვისტოს ემი სიაო გაემგზავრა მოსკოვს.

ჰაინრიხ ჰაინე ქართულად

გამომცემლობა „ფედერაციამ“ ერთი შესანიშნავი წიგნი კიდევ მიაწოდა მკითხველს. ეს წიგნია ხარიტონ ვარდოშვილის მიერ თარგმნილი ჰაინრიხ ჰაინეს ლექსთა კრებული. კრებულს წამძღვარებული აქვს კონსტანტინე გამსახურდიას წინასიტყვაობა და შეიცავს ჰაინეს ლექსთა შემდეგ ციკლებს: „ჰაბუკური ვნებანი, სიმღერები, სონეტები, ლირიული ინტერმეცო, დაბრუნება სამშობლოში, ახალი გაზაფხული, სხვადასხვა, თანამედროვე ლექსები, მოთხრობები და რომანსები. მოგზაურობა ჰარცზე“ და ერთი თავი პოემა „გერმანიიდან“.

ქართველ მკითხველს დიდიხანია ისმოდა ჰაინეს სახელი. „წყუროდა მასთან მისვლა, მაგრამ ამის საშუალება დღემდე არ მისცემია.

დღეს ჰაინე უფრო მახლობელი და საყვარელია ჩვენთვის, რადგან მისი ათეული წლების წინათ ნათქვამი, მებრძოლი სულით შთაგონებული მხატვრული სიტყვა იმდენად ძლიერი აღმოჩნდა, რომ დღეს კიდევ აშინებს თანამედროვე ფაშისტ ბარბაროსებს. მისი პოლიტიკური ლირიკა აბუჩად იგდებს ფაშისტ „კულტურტრეგერების“ წინაპრებს. ამიტომაა, რომ არ იქნა და არ ჩადგა ჰაინესთან დამოკიდებულების [illegible] ნორმალურ კალაპოტში. არ იქნა და არ შეურიგდა ბურჟუაზიული კრიტიკა ამ უბადლო მომღერალს. მხოლოდ იმ უნიათო საბუთით, რომ იგი ებრაელია.

დიდი ხანია მისი ხმა გერმანიის საზღვრებს გასცდა და სხვა ენებზე ამეტყველდა.

აი რატომაა ქართველი მკითხველისათვის ეგზომ სანუკვარი და საყვარელი ჰაინრიხ ჰაინე და რატომაა დასაფასებელი მისი ლექსების ქართული თარგმანი.

მთარგმნელს ანგარიში გაუწევია ამ გარემოებისათვის, დიდი გულმოდგინებით მოკიდებია საქმეს და სამართლიანობა მოითხოვს აღვნიშნოთ, რომ თარგმანი საერთოდ დამაკმაყოფილებლად შეფასრულებია. თუმცა არის ზოგიერთ ადგილას ისეთი დამახინჯებები, რომლებიც არ შეიძლება ეპატიოს მთარგმნელს. განსაკუთრებით ითქმის ეს პოლიტიკურ ლირიკაზე.

ვარდოშვილს უმთავრესად წმინდა ლირიკა აქვს ნათარგმნი. პოლიტიკური ლექსები კი ძალიან ცოტაა წარმოდგენილი. ვარდოშვილს სასიყვარულო ლექსები უფრო ემარჯვება სათარგმნელად, ვიდრე პოლიტიკური, ალბათ, იმიტომ, რომ სასიყვარულო ლექსი შედარებით უფრო მეტად იტანს მთარგმნელის ფანტაზიას და გადახვევას, ვიდრე პოლიტიკური.

ლირიული ლექსების უმრავლესობა დამაკმაყოფილებლადაა ნათარგმნი. ზოგი ლექსი საკმაოდ შეესატყვისება დედანს (თარგმნის ნორმების თვალსაზრისით, რასაკვირველია). კარგადაა ნათარგმნი ლირიული ინტერმეცოდან ლექსი № 12.[1])

კარგადაა ეგრეთვე: „შენ არ გიყვარ-ვარ“, „რაინდი ოლაფი“, „ფიქვის ხე დგას მარტოდ მარტო“ და სხვ.

თარგმანი შესაკალურად კარგადაა გამართული. დედნის კეთილხმოვანებას გვაგრძნობინებს. ზოგიერთ ლექსში მთარგმნელი დედნის წყობას განგებ გვერდს უვლის, მეტრს სცვლის, რითმებს სხვანაირად აწესრიგებს, მაგრამ ამით სრულიადაც არ აზიანებს ლექსის ევფონიას. ამნაირად მოცემული ლექსი ქართულად საამოდ ეღერს. ასეა, მაგ., შესრულებული ლექსი „ქარიანი ღამე იყო ბნელი“. ზოგგან კი მთარგმნელს რითმები პირდაპირ იმ განლაგებით გადმოაქვს, როგორც დედანშია. მაგალითად, რომანსების ციკლიდან ლექსი „დაცი“ მეჯრული რითმით არის შესრულებული დედანში და ასევეა თარგმანშიც. ეს დადებითი მხარეა თარგმანისა.

სამწუხაროდ, მთარგმნელს ყველაფერი რიგზე არა აქვს. მრავალ ადგილს დაუშვებელ თავისუფლებას იჩენს. ზოგგან თარგმანი ძალიან დაშორებულია, ზოგგან კი სრულიად არ შეეფარდება დედანს. მაგ: ციკლიდან „ჰაბუკური ვნებანი“, ლექსი № 6, სტროფი 6:

„Wohl braust hervar mein rasches Wort
Doch blühet schäner immerfort,
Und immer spricht die schäne Maid
O, gib mir deine Seligkeit!“

ქართულად ნიშნავს:

„კარგად გამოჰქუხს ჩემი სიტყვა
ცოცხალი,
თანდათან მშვენივრად იფურჩქნება
იგი.
ყველავ მეუბნება ლამაზი ქალწული,
ო, მომეცი შენი კეთილდღეობა“.

ვარდოშვილი სთარგმნის:

„ქალწულს აენთო გრძნობით თვალები
და ყველავ წარმოსთქვა ნაზ მოკრძალებით
— ო, მაზიარე არამქვეყნიურს
ტკბილ ნეტარებას, უწმინდესს, ციურს“.

ვარდოშვილის თარგმ. გვ. 12).

არაეთანი მსგავსება არ არის ამ ორ სტროფს შორის. ისინი სულ სხვადასხვა აზრისაა. ალბათ, მთარგმნელს ზედსართავი სახელი schäner ქალწულად მიუღია. მაგრამ გაუგებარია, საიდან მოიტანა ზიარება, არაამქვეყნიური სამყარო, ნეტარება და სხვა, რაც დედანში ნახსენები არ არის. ანდა შემდეგ: ციკლიდან „სამშობლოში დაბრუნება“ ლექსი № 1, სტროფი 1:

„In mein gar zu dunkles Leben
Strahlte einst ein süsser Bild,
Nun des süsse Bild erblichen
Bin ich gänzlich nachtumhüllt“.

ქართულად ნიშნავს:

„ჩემ ბნელ ცხოვრებაში
ერთხელ გაბრწყინდა დამატკბობელი
სურათი.
ეხლა დამატკბობელი სურათი
გახუნებულია
და მე მთლიანად ღამითა ვარ მოცული“,

ვარდოშვილი თარგმნის:

„სტრფომ შავბნელ სიცოცხლეში
გამინათა ერთხელ ეშვით,
მაგრამ მყისვე გაჰქრა იგი
და დავრჩი კვლავ სიბნელეში“.

აქაც დედნის გაუგებრობასთან გვაქვს საქმე. დედანში სულ არ არის ნახსენები სატრფო და მისი ეშხი. საიდან მოიტანა მთარგმნელმა, გაუგებარია. ამ სტროფს ჰაინესთან არავითარი კავშირი არა აქვს.

ციკლიდან რომანსები „ბალტაზარი“ სტროფი 13:

„Iehova! dir künd' ich auf ewig Hohn
—Ich bin der König von Badylon!“

ქართულად ნიშნავს:

„იეჰოვა! გამცნობ შენ, ამბუჩად გიგდებ
სამუდამოდ
მე, მეფე ბაბილონისა“.

ვარდოშვილი სთარგმნის:

„ო, იეჰოვა, გაფურთხებ წყევით
სახეზე — მეფე, მე ძლეთა-ძლევი“.

საიდან გაჩნდა თარგმანში „გაფურთხებ“, „მე ძლეთა ძლევი“, „სახეზე“ და სხვა? ასეთი თარგმანი არ ვარგა. ამ სტროფში მნიშვნელოვანი ის არის, რომ ბაბილონის მეფე ამუჩად იგდებს იეჰოვას. თარგმანში კი ეს არა სჩანს. მის მაგიერ ვიღაც მეფეა ლაბონი, რომელიც ძლეთა ძლევი ყოფილა თურმე. ეს საკმაებით ნათელ ამბავს დედნისას ამუნდოვანებს და აყალბებს.

მთარგმნელი ხშირად დაუდევრად ეკიდება დედანს. შეაქვს ახალი სიტყვები და ძალიერ შორდება მას. ბევრ ადგილას არსებით სახელს ყალბად გადმოსცემს, სცვლის მეორეთი და ამბავს ამახინჯებს.

მაგ. ციკლიდან „ჰაბუკური ვნებანი“

„Viel Balsamduft aus Kräutern rinnt
Die Lüfte wehen lieb und lind;
Und alles schimmert, alles lacht,
Und zeigt mir freundlich teine Pracht“.

ქართულად ნიშნავს:

„ბალახებიდან ბალზამის სურნელი ადის,
ჰაერის ნაკადი დაჰკრავს მშვიდად და
საამოდ.
ყველაფერი ელვარებს, ყველაფერი
იცინის
და მაჩვენებს მეგობრულად თავის
დიდებულებას“.

ვარდოშვილის თარგმანი:

„დიოდა ყვავილთ სურნელი ტკბილი,
ბალს ატკაცებდა ზეფირი თბილი,
ჰყვაოდა ამოდ მუნ ყველაფერი,
ნათელ სიამის სხივით ნაფერი“.

ჯერ ერთი dar Krant ბალახია და არა ყვავილი. შემდეგ, რატომ სთხზავს მთარგმნელი სტროფის ქვეშო ორ სტრიქონს, თავისი ფანტაზიით, როცა ამის საშუალებას დედანი არ ძალეგს?

თარგმანში მრავალია არსებითი სახელების ცუდი თარგმნის შემთხვევა (die Würdigkeit ნათარგმნია სინამდვილედ, ნიშნავს კი ღირსებას; die Spur ნათარგმნია ბილოდად, ნიშნავს კი კვალს; den Dränger ნათარგმნია ჯალათად, ნიშნავს ბრაგვრელს და სხვ.)

როგორც ზევითაც აღვნიშნე, პოლიტიკური ლირიკა ძალიან ცოტაა ნათარგმნი. ზოგიერთი ლექსის თარგმანი კარგადაა შესრულებული („სილეზიის ფეიქრები“), ზოგი კი ისეა დამახინჯებული, რომ მთლად ეწინააღმდეგება ჰაინეს პოლიტიკურ კრედოს.

პოლიტიკური ლექსების თარგმნის, გარდა იმისა, რომ სათარგმნელი პოეტის დედანის ცოდნა სჭირდება, სჭირდება აგრეთვე იმ ისტორიული მოვლენების ღრმა ცოდნა, რომლების დროსაც ესა თუ ის პოლიტიკური ლექსი დაიწერა.

მთარგმნელს ყალბად აქვს გადმოთარგმნილი პოლიტიკური ლექსი „ტენდენცია“. ამ ლექსის სწორად გადმოცემისათვის მთარგმნელს უნდა სცოდნოდა შემდეგი:

1840 წელს, ფრიდრიხ-ვილჰელმ მეოთხეს გამეფების შემდეგ, ეზარდ ბურჟუაზიას იმედი გაუცრუვდა. ეს ბურჟუაზია [illegible] ყველას გაჰყვა და ისიც ოპოზიციერი ალ[illegible] მოჩნდა. [illegible] ბურჟუაზიის [illegible] ძალით არ შეეძლო ბრძოლის დაწყებისა. მონარქიის დამხობის ძალა მხოლოდ წყვება. მონარქიის დამხობის ძალა ეზარდა ალბალად გაფურჩქვნილ პროლეტარიატს შესახებ. თანდათან ღვიძებოდა უკმაყოფილება, რამაც გამოხატულება ჰპოვა პოლიტიკურ პოეტთა შემოქმედებაში. იმდროინდელი პოლიტიკური პოეტები უმდიერდნენ ძმობას, ერთობას, ბრძოლას საერთოდ. აიდიალებდნენ ლიუდვიგ ბიორნეს ზეკლასობრივ ერთიან რესპუბლიკას და ვერ აჩნევდნენ კლასობრივ საზოგადოებას. ქადაგებდნენ ბრძოლას საერთოდ. ჰაინე მუდამ დასცინოდა მათ, რადგან მათს მოწოდებაში არ იყო გარკვეული, თუ ვის წინააღმდეგ უნდა ებრძოლა ხალხს. ეი ამ ზოგადად მომღერალ პოეტთა წინააღმდეგ დასწერა მან „ტენდენცია“. ამ ლექსში ჰაინე ჯერ იძლევა ჭეშმარიტი პოეტის სახეს, ხოლო შემდეგ, უკანასკნელ სტროფში, დასცინის ბიორნეს მომდევარ პოლიტიკურ პოეტებს, რომელთა ლექსშიც ისმის ნგრევა, ყიჟინა, მაგრამ არ არის გამიზნული, საითკენ უნდა იქნას მიმართული ეს ბრძოლა. ამ ლექსის ბოლო სტროფში ზოგადი ფრაზების პოეტთა დასაცინად სწერს:

„Blase, schmettere, dannere täglich
Bis der letzte Dränger flieht—
Singe nur in dieser Ricstung,
Aber salte deine Dichtung
Nur so allgemein als möglich“.

ქართულად ნიშნავს:

„იგუდეთ, იგრიალე, იქექე ყოველდღე,
სანამ უკანასკნელი მჩაგვრელი
გაიქცეოდეს,
იმღერე მხოლოდ ამ მიმართულებით,
რაგრამ ეცადე წარმარხო შენი
შემოქმედება
მხოლოდ ასე, ზოგადად. როგორც კი
შესაძლებელია“.

ვარდოშვილი სთარგმნის:

„არ შესწყვიტო არასდროს გრგვინვა
ზარის დამცემი,
ვიდრე ქვეყნად არსებობს, თუგინდ
ერთი ჯალათი,
დე, შენი ხმა ბატარავლებს შიშის ელდას
აქსოვდეს,
შენ მარადჟამს გახსოვდეს,
გახადო მასიური შემოქმედება შენნ!“
(ვარდ. თარგ., გვ. 250)

გარდა იმისა, რომ თარგმანი თავისუფალია და ზოგი სიტყვა ყალბათაა გადმოცემული, ამ ლექსის ძირითადი აზრი და პოლიტიკური დანიშნულება ცარამალად დაყენებული. ჰაინე იმას კი არ ეუბნება პოლიტიკურ პოეტებს, რომ მასობრივი გახადეთ თქვენი შემოქმედებაო, არამედ დასცინის, ირონიულად გადაჭრაზე, ეცადეთ ზოგადად იმღერეთ, რომ თქვენ კეთილდღეობას ზიანი არ მიადგესო. აი რა უნდა თქვას ჰაინემ.

პოლიტიკური ლექსების ასეთ თარგმანს მხოლოდ ზიანის მოტანა შეუძლია. ამ თარგმანმა უკვე მოასწრო ზიანის მოტანა. ამა წლის 25 მარტის ნომერში გაზეთში „მუშაში“ მოათავსა ნარიძის წერილი, სადაც მოყვანილი იყო ზემოაღნიშნული ყალბი თარგმანი და მკითხველთა მასამაც იგი უყოყმანოდ მიიღო.

პოლიტიკური ლექსების თარგმნას დიდი დაკვირვება სჭირდება.

უნდა შეენიშნოთ, რომ მთარგმნელს დასახელებულ ლექსთა ციკლებიდან მრავალი ლექსი გამოუტოვებია. ამის შესახებ არც მთარგმნელი და არც რედაქტორი არაფერს არ ამბობენ. ჩვენი აზრით, ეს სწორი არ არის. ლირიული ინტერმეცო, ჰაბუკური ტანჯვანი და სხვა ლექსთა ციკლები მარტო ქართულად წარმოდგენილი ლექსებით არ ამთავრებენ. მათ ბევრი ლექსი აკლია და ეს უნდა იცოდეს მკითხველმა. მაგალითად „სამშობლოში დაბრუნება“-ს აკლია 23 ლექსი, „სხვადასხვა“-ს 20 ლექსი აკლია და ასე შემდეგ.

დასასრულ, მიუხედავად ზემოაღნიშნული ნაკლისა, ვიმეორებთ, ვარდოშვილმა ამ თარგმანით კარგი საქმე გააკეთა. მას ჩვენი მკითხველებისაგან დამსახურებული მადლობა ეკუთვნის.

წიგნს წამძღვარებული აქვს კონსტანტინე გამსახურდიას წერილი ჰაინეს ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ.

თ. ფანშიაშვილი

ნიკოლოზ ბარათაშვილის ნაწერები რუსულად

რუსეთის სახ. ლიტგამომცემლობამ გამოსცა ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსები რუსულად. თარგმნილია ბარათაშვილის ლიტერატურული მემკვიდრეობა მთლიანად (37 ლირიკული ლექსი და პოემა „ბედი ქართლისა“).

ბარათაშვილის ლექსები ხშირად ითარგმნებოდა რუსულ ენაზე. ახლად გამოცემულ წიგნში კი შეტანილია მხოლოდ ახალი თარგმანები ს. სპასკის, ი. ვერხოვსკის, ვ. გაფრინდაშვილის, პ. ანტოკოლსკის, ჟ. ლიპსკეროვისა და სხვ.

წიგნი გამოცემულია ვ. გოლცევისა და ს. ჩიქოვანის რედაქციით. კრებულს წამძღვარებული აქვს გერონტი ქიქოძის სტატია ბარათაშვილის შემოქმედების შესახებ.

ესტრადისა და მინიატურის თეატრი

მოსკოვში ნოემბერში დაიწყებს მუშაობას ესტრადისა და მინიატურის თეატრი, სადაც წარმოდგენილი იქნება საესტრადო ხელოვნების ყველა სახე და ჟანრი. ახალ თეატრში გათამაშებულ იქნება ვოდევილები, სკეტჩები, მინიატურები, დრამატული ეტიუდები ერთმოქმედებიანი ოპერეტები. თეატრის პროგრამაში შეტანილია აგრეთვე პოლიტიკური ფელეტონი, ლიტერატურული პაროდია, მუსიკალური ექსცენტრიადა, ჟანრული სიმღერები, ბალეტი, მხატვრული კითხვა და სხვ.

იქმნება მუდმივი დასი 20 მაღალხარისხოვან მსახიობისაგან. სადიერექტისმენტო პროგრამის მონაწილენი მიწვეულ იქნებიან ცალკე საღამოებზე.

ესტრადისა და მინიატურის თეატრი ყოველდღე მისცემს ორ წარმოდგენას: საღამოს 7 ს. 30 წ. და 10 საათზე.

თეატრის დადგმებზე მოწვეულ იქნებიან მეიერხოლდი, სიმონოვი, პოპოვი, კავერინი, კორფი, ტიპოტი და სხვ. წარმოდგენების მხატვრულ გაფორმებაზე იმუშავებენ რაბინოვიჩი, ვილიამსი და კუკრინიკსი.

კომკავშირის ოცი წლისთავისადმი მიძღვნილი ორი კრებული

საკავშირო კომკავშირის ცეკას საბავშვო გამომცემლობა კომკავშირის 20 წლისთავისთვის სცემს ორ მხატვრულ კრებულს „კომკავშირული თაობა“ და „ბედნიერი ბავშვობა“.

კრებულში „კოსკავშირული თაობა“ დაიბეჭდება საბჭოთა მწერლების 20-ზე მეტი მოთხრობა ახალგაზრდობაზე. კრებული შეიცავს 13 ნაბეჭდ ფურცელს და დაიბეჭდება 15.000 ტირაჟით.

კრებულში „ბედნიერი ბავშვობა“ მოთავსებული იქნება ლექსები და მოთხრობები საბჭოთა ბავშვების ბედნიერ ცხოვრებაზე. გარდა უკვე ცნობილ მასალებისა კრებულში დაიბეჭდება ჯერ გამოუქვეყნებელი ლექსები და მოთხრობები. წიგნი გაფორმებულია საუკეთესო მხატვრების მიერ და გამოვა სექტემბრის დამლევს 75.000 ტირაჟით.

სათეატრო მუზეუმის გამოფენა „ქართული ხალხური სანახაობანი“
აბელა რეგაზიშვილი (მე-19 საუკ. 40-ანი წლების სახელგანთქმული ქართველი აკრობატი)

ლიტერატურული არქივი

დავით ერისთავის უცნობი წერილი „რამდენიმე შენიშვნა „ცისკრის“ სტატიებზე“

(მასალა ქართული კრიტიკის ისტორიისათვის)

ქვემოდ მოთავსებული წერილის ავტორს დავით გიორგის-ძე ერისთავს (1847-1890) ჩვენი საზოგადოება იცნობს უფრო როგორც პიესა „სამშობლოს“ გადმომკეთებელს, ვიდრე როგორც პუბლიცისტსა და ჟურნალისტს.

მისი ცხოვრებისა და მოღვაწეობის გზა მრავალმხრივი და მრავალფეროვანია. იგი იყო პოეტი, ნოველისტი, ფელეტონისტი, დეკლამატორი, სცენის მოყვარე, დრამატურგი, მთარგმნელი, რეჟისორი, რედაქტორი და სხვ.

ეს დღემდე დაუბეჭდავად დარჩენილი წერილი—„რამდენიმე შენიშვნა „ცისკრის“ სტატიებზეს“, ეკუთვნის „ცისკრის“ ერთ-ერთ ერთგულ მკითხველს, ალბათ, ერისთავის ერთ-ერთ ახლო ნაცნობ